

**«Самұрық-Энерго» АҚ басшылығының 2019
жылғы қызметінің нәтижелері туралы есебі**

2020 ЖЫЛ

Мазмұны

1. Топқа шолу.....	2
2. Макроэкономикалық факторлар	3
3. Тариф саясаты.....	6
4. Өндірістік көрсеткіштер.....	7
5. Есепті кезеңдегі негізгі оқиғалар.....	11
6. Компанияны дамытудың негізгі бағыттары	13
7. Есеп саясатының қағидаттары.....	15
8. Қаржы-экономикалық көрсеткіштер.....	15
9. Құрылған және үйлестірілген экономикалық құн	22
10. Компания қызметінің түрлерін тарифтік мемлекеттік реттеу	23
11. Стратегиялық НҚК-ні орындау	27
12. Күрделі шығындарға жасалған талдау.....	27
13. Өтімділік пен қаржылық тұрақтылық көрсеткіштері.....	29
14. Шартты және шарттық міндеттемелер мен операциялық тәуекелдер	31
15. Салыстырмалы талдау (бенчмаркинг).....	36

1. Топқа шолу

Жұмыс істеп тұрған өндірістік қуаттарды жаңғырту және жаңаларын енгізу бойынша ұзақ мерзімді мемлекеттік саясатты әзірлеу және іске асыру мақсатында 2007 жылы 18 сәуірде құрылтайшылардың жалпы жиналысының шешімімен «Самұрық-Энерго» акционерлік қоғамы (бұдан әрі – Қоғам) құрылды. Қоғамның құрылған сәттегі құрылтайшылары «Самұрық» мемлекеттік активтерді басқару жөніндегі қазақстандық холдингі» АҚ мен «ҚазТрансГаз» АҚ болды. Қоғам 2007 жылы 10 мамырда Алматы қаласында тіркелді.

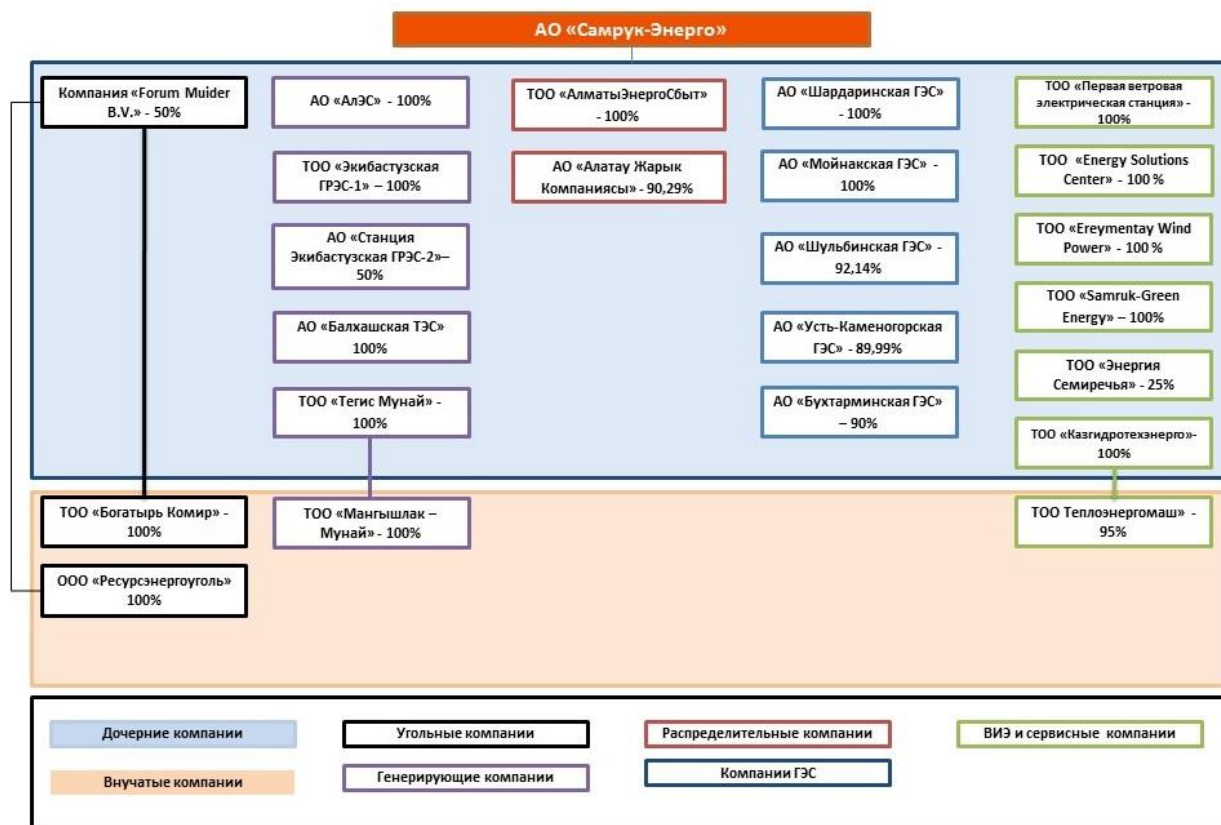
2008 жылы 3 қарашада «Самұрық» мемлекеттік активтерді басқару жөніндегі қазақстандық холдингі» АҚ мен «Қазына» орнықты даму қоры» АҚ-ны біріктіру арқылы жүргізілген қайта құру нәтижесінде «Самұрық» мемлекеттік активтерді басқару жөніндегі қазақстандық холдингі» АҚ-ның құқық мирасқоры болып табылатын «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ Қоғамның акционері болып белгіленді.

Қазіргі кезде Қоғам энергиямен жабдықтау бойынша тиімділігі жоғары жүйені қалыптастыратын, сондай-ақ Қазақстанның барлық салаларының орнықты дамуын қамтамасыз ететін халықаралық энергия балансына ойдағыдай интеграцияланған аса ірі көп бейінді энергетикалық холдинг болып табылады.

Топ қызметінің негізгі түрлері көмір, көмірсутек және су ресурстары негізінде электр энергиясын өндіру, оны халыққа және өнеркәсіптік кәсіпорындарға сату, электр энергиясын тасымалдау, желідегі электрді техникалық бөлу, су электр станциялары мен жылу электр станцияларын салу, жаңартылатын энергия көздерін салу және пайдалану, көмір өндіру, сондай-ақ су электр станцияларының мүліктік кешендерін жалға алу болып табылады.

Қоғам активтерінің құрамында аса ірі өндіруші компаниялар бар, олардың қатарында Екібастұз ГРЭС-1 және ГРЭС-2 сияқты ұлттық маңызы бар, сондай-ақ Алматы өңірінде өңірлік маңызы бар электр және жылу энергиясын өндіретін станциялар бар; СЭС Ертіс каскадына, сондай-ақ еліміздің оңтүстік өңірлерінің СЭС-іне (Шардара СЭС және Мойнақ СЭС) кіретін республиканың негізгі су электр станциялары ұсынылған. Сонымен қатар Қоғамның активтерінің құрамына өңірлік тарату желілері мен Алматы өңірінің өткізуші компаниясы және Қазақстандағы ең ірі көмір өндіретін кәсіпорын – «Богатырь Көмір» ЖШС кіреді. Кәсіпорын Топтың және үшінші тараптардың да өндіруші объектілеріне көмір жеткізеді.

«Самұрық-Энерго» АҚ активтерінің ағымдағы құрылымы:

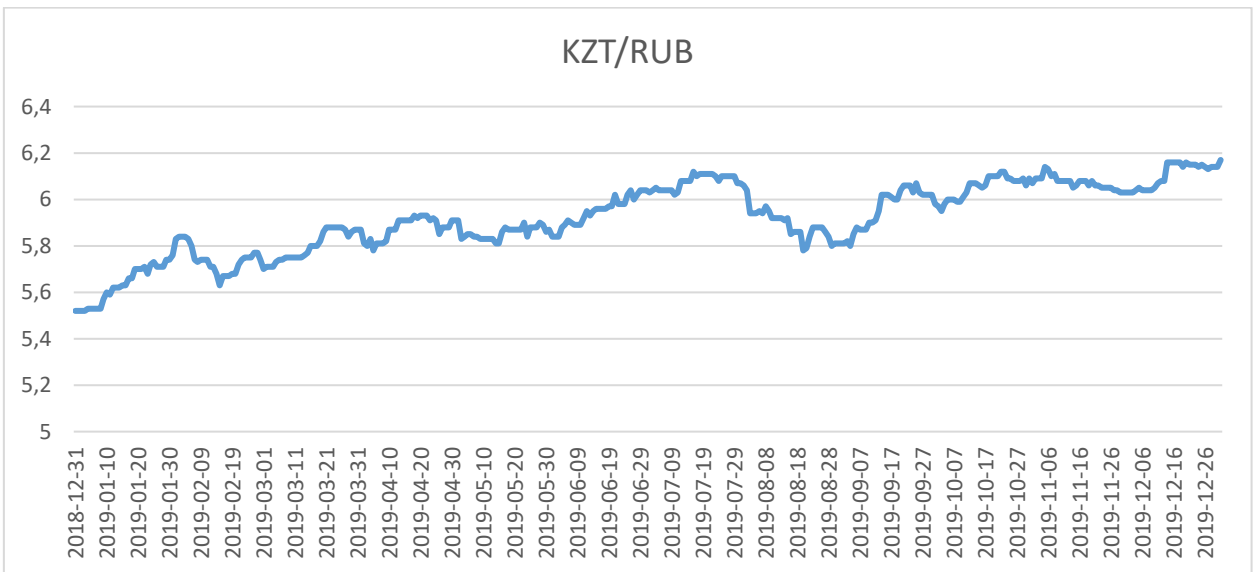
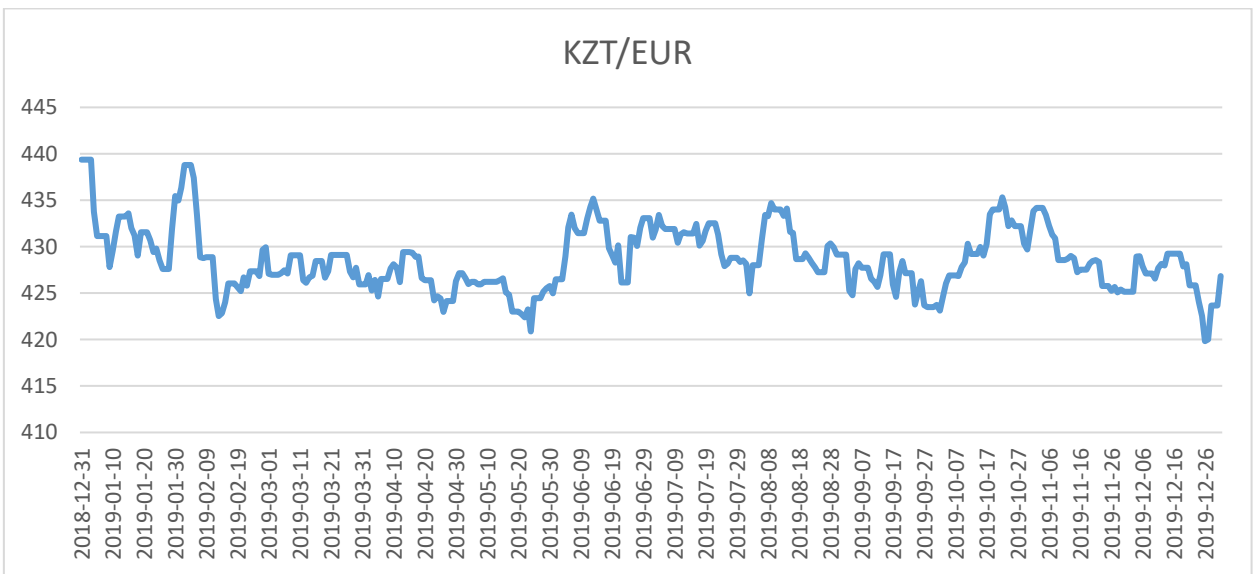
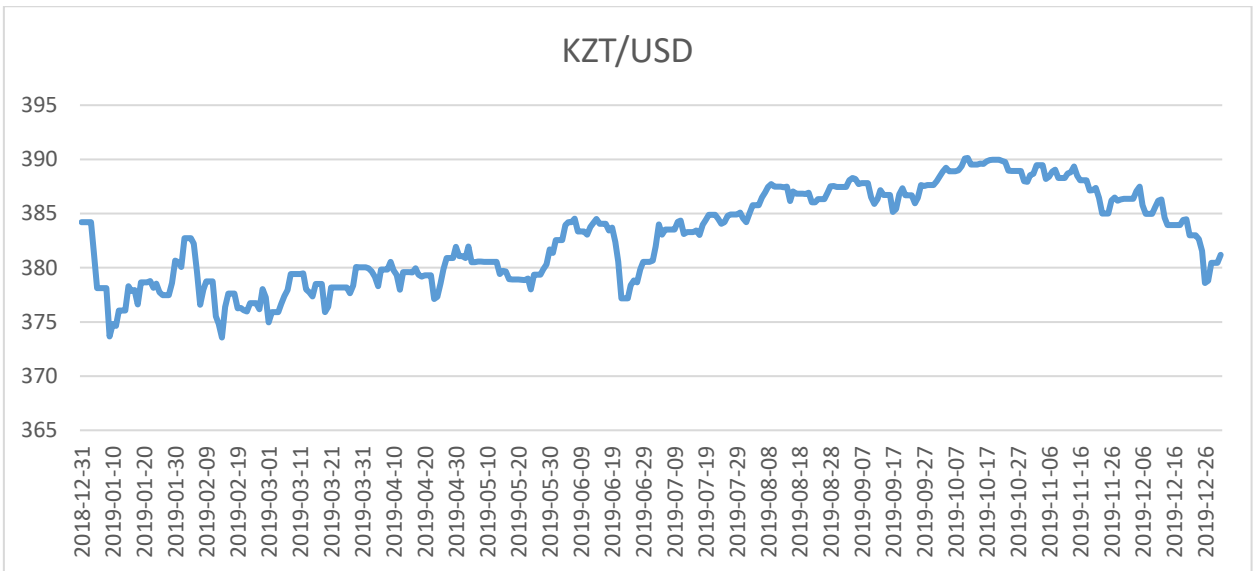

2. Макроэкономикалық факторлар

Бюджеттің ауқымды индикаторлары, инвестициялардың едәуір өсуімен қатар, 2019 жылы экономикаға 4,5% жаңа деңгейге жетуге мүмкіндік берді, бұл соңғы онжылдықтағы орташа динамикадан 4,2% жоғары болды. Мақсатты ынталандыру және әкімшілік шаралар кешені ішкі сұранысты қолдады, әлемдік мұнай нарығының теріс әсерін қалпына келтірді, сонымен қатар инфляция 5,4% деңгейінде қалды, бұл ұзақ мерзімді трендтен едәуір төмен (Halyk Finance дереккөзі).

Валюта бағамының динамикасы:

	31.12.2018 жыл	31.12.2019 жыл	%
KZT/USD	384,2	381,18	99%
KZT/EUR	439,37	426,85	97%
KZT/RUB	5,52	6,17	112%

Жүйелік оператордың деректері бойынша 2019 жылы ҚР электр станциялары 106 030 млн. кВтсағ электр энергиясын өндірді, бұл 2018 жылғы

деректермен салыстырғанда 0,7%-ке төмен. Өндірудің төмендеуі Қазақстан БЭЖ-нің Солтүстік байқалды,

2018 жылдың ұқсас кезеңімен салыстырғанда Қазақстандағы гидроэлектр станцияларында электр энергиясын өндіру 358,1 млн. кВтс (3,5%) азайды. Станциялардың жұмыс режимі су шаруашылығы балансымен және гидрологиялық жағдаймен анықталды.

Қазақстанның жылу электр станцияларында және газ турбиналық электр станцияларында электр энергиясын өндіруі 840 млн. кВтс (1%) және 144 млн. кВтс (1,6%) төмендеді.

Жүйелік оператордың деректері бойынша 2018 жылмен салыстырғанда Республикада 2019 жылы электр энергиясын тұтынудың өсу динамикасы байқалды. Осылайша, ҚР солтүстік аймағында э/э тұтыну 2%-ке, оңтүстік аймақта 3%-ке және батыс аймақта 0,2%-ке арттырылды.

2019 жылғы есептік кезеңде 2018 жылғы ұқсас кезеңмен салыстырғанда электр энергиясын тұтынудың Алматы облысы бойынша 374,2 млн. кВт-сағ-қа (3%), Жамбыл облысы – 151,9 млн. кВтсағ-қа (4%), Қарағанды облысы – 671,8 млн. кВтсағ-қа (4%); Шығыс облысы – 259,2 млн. кВтсағ-қа (3%) максималды өсімі байқалды.

3. Тариф саясаты

Табиғи монополиялар мен реттелетін нарықтар субъектілері мен бәсекелес нарықта басым сипатқа ие субъектілер болып табылатын Топтың еншілес компаниялары мен оның бірлескен кәсіпорындарының операциялық қызметі «Электр энергетикасы туралы», «Табиғи монополиялар және реттелетін нарықтар туралы» және «Бәсекелестік туралы» ҚР Заңдарымен реттеледі. Тарифтік реттеу энергетикалық компанияның қызметінің түбіне байланысты ҚР Ұлттық экономика министрлігінің Табиғи монополияларды реттеу және бәсекелестікті қорғау комитетінің (бұдан әрі – Комитет) немесе салалық министрлік – Энергетика министрлігінің (бұдан әрі – ЭМ) құзыретіне жатады.

Электроэнергия өндіруші ұйымдар үшін электр энергиясының тарифтері (бұдан әрі - ЭӨҰ) 2016-2018 жж. аралағында 2015 жылғы деңгейіне сәйкес шекті тарифтер орнатылды.

2014 жылы қабылданған, Қазақстанның отын-энергетикалық кешенін (ОЭК) дамытудың 2030 жылға дейінгі тұжырымдамасына сәйкес салаға инвестициялардың жеткілікті деңгейін қамтамасыз етудің тиімді тетігі ретінде 2019 жылдан бастап Қуат нарығы енгізілген, бұл ұзақ мерзімді перспективада нарыққа жағымды әсер етеді.

2019 жыл аралығында энергия өндіруші ұйымдарға, Қуат нарығын енгізуді ескере отырып, мыналар құрылды:

- қуаттылықтың шекті тарифтері, оның ішінде инвестициялық жобалар мен негізгі қарызды өтеу шығындары (инвестициялық жобаларды іске асыру үшін тартылған несиелік қаражат үшін);

- электр энергиясының шекті тарифтері, оның ішінде операциялық шығындары мен сыйақы төлеу шығындары (инвестициялық жобаларды іске асыру үшін тартылған несиелік қаражат үшін).

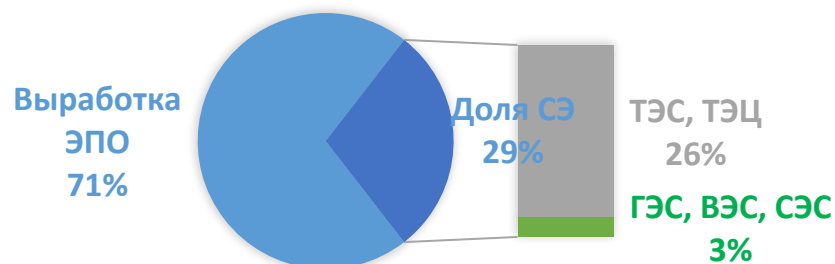
Жаңартылатын электр энергиясын өндіретін ұйымдарға арналған тарифтерді Қазақстан Республикасының Үкіметі бекітеді және жыл сайын индекстелуге жатады, сонымен қатар бұл тарифтер жаңартылатын энергия технологияларына байланысты болып ажыратылады (жел, күн және басқа көздер үшін бөлек). Сонымен бірге Есеп айырысу-қаржы орталығы сатып алушы, ал энергия өндіруші ұйым сатушы ретінде әрекет етеді.

Электр энергия жеткізу компаниялар үшін электр энергиясын беру және жеткізу, жылу энергиясын өндіру және электр энергиясын сату тарифтерін Экономика министрлігінің Табиғи монополияларды реттеу және бәсекелестікті қорғау комитеті реттейді. Комитет тарапынан реттеу және бақылау заңнамалық және нормативтік актілерге сәйкес қатаң түрде жүзеге асырылады.

Тарифтер бойынша шешімдер белгілі бір деңгейде әлеуметтік және саяси мәселелердің ықпалына ұшыраған. ҚР Үкіметінің экономикалық, әлеуметтік және басқа саясаттарының Топтың операциялық қызметіне айтарлықтай әсерін тигізуі мүмкін.

4. Өндірістік көрсеткіштер

ҚР БОЙЫНША 2019 ЖЫЛЫ «САМҰРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ-НЫҢ ЖАЛПЫ Э.Э. ӨНДІРУДЕГІ ҮЛЕСІ

«Самұрық-Энерго» АҚ-ның ҚР бойынша 2019 жылы жалпы электр энергиясын өндірудегі үлесі 29%-ды құрады, ол 2018 жылмен салыстырғанда үлес 1%-ке төмендеді.

ЕТҮ атауы	2017 (факт)	2018 (факт)	2019 (факт)	2018 жылға қарағанда 2019 ж. ауытқулар	2020 (болжал)	2021 (болжал)
Электр энергиясын өндіру көлемі, млн кВтсағ¹						
«Алматы Электр Станциялары» АҚ	5 712,4	5 599,1	5 397,4	96%	5 342,0	5 342,0
«Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС	14 797,0	19 121,6	18 301,5	96%	20 463,2	21 521,9
«Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ	5 495,5	5 436,5	4 928,5	91%	5 255,3	5 503,7
«Шардара СЭС» АҚ	359,4	348,7	464,8	133%	550,7	596,0
«Мойнақ СЭС» АҚ	1 226,5	1 036	951,5	92%	906,0	906,0
«Samruk-Green Energy» ЖШС	3,2	3,2	3,3	103%	22,2	22,2
«БЖЭС» ЖШС	166,4	157,9	153,3	97%	167,2	172,2
«ЕУР» ЖШС						107,5
«Энергия Семиречья» ЖШС					63,9	255,5
Барлығы	27 760,3	31 703,1	30 200,3	95%	32 770,5	34 426,9
Электр энергиясын сату көлемі, млн кВтсағ						
«Алматы Электр Станциялары» АҚ	5 036,0	4 891,7	4 725,4	97%	4 648,1	4 650,3
«Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС	14 103,5	18 340,0	17 642,5	96%	19 427,0	20 435,0
<i>экспорт</i>	<i>4 705,5</i>	<i>3 757,9</i>	<i>966,6</i>	<i>26%</i>	<i>1 500,0</i>	<i>1 500,0</i>
«Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ	5 207,9	5 160,8	4 689,5	91%	5 013,6	5 248,2
«Шардара СЭС» АҚ	354,8	344,6	466,2	135%	550,2	586,2
«Мойнақ СЭС» АҚ	1 213,0	1 034,4	952,3	92%	893,2	893,2
«Samruk-Green Energy» ЖШС	3,1	3,1	3,2	104%	21,3	21,3
«БЖЭС» ЖШС	166,0	157,5	152,9	97%	164,9	169,7
«ЕУР» ЖШС						106,4
«Энергия Семиречья» ЖШС					56,4	225,7
Барлығы	26 862,2	29 932,2	28 632,1	96%	30 774,8	32 336,1
Қуат сату көлемі, МВт						
«Алматы Электр Станциялары» АҚ	-	-	817,4	-	818,0	818,0
«Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС	-	-	501,9	-	1 800,0	1 827,0
«Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ	-	-	846,8	-	616,0	625,0

«Шардара СЭС» АҚ	-	-	41,6	-	61,0	61,0
«Мойнак ГЭС» АҚ	-	-	280,9	-	298,0	298,0
Барлығы	-	-	2 488,6	-	3 593,0	3 629,0
Электр энергиясын жеткізу көлемі, млн кВтс²						
«Алатау Жарық Компаниясы» АҚ	6 527,9	6 795,9	6 961,3	102%	7 008,0	7 113,0
Барлығы	6 527,9	6 795,9	6 961,3	102%	7 008,0	7 113,0
Электр энергиясын сату көлемі, млн кВтс³						
«АлматыЭнергоСбыт» ЖШС	5 767,5	5 904,3	6 218,2	105%	5 912,0	5 918,0
Барлығы	5 767,5	5 904,3	6 218,2	105%	5 912,0	5 918,0
Жылу энергиясын өндіру көлемі, мың Гкал¹						
«Алматы Электр Станциялары» АҚ	5 223,3	5 616,8	5 024,5	89%	5 207,4	5 207,4
«Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ	66,5	78,6	82,8	105%	76,0	76,0
«ЕкібастұзГРЭС-1» ЖШС	8,2	59,9	132,3	221%	307,3	307,3
Барлығы	5 298,0	5 755,3	5 239,6	91%	5 590,6	5 590,6
Көмір сату көлемі, млн. тонна	40,9	45,2	44,7	99%	41,6	46,4

Ескертпе: ¹ салыстыру мақсаттары үшін 2017 жж. э.э мен ж.э өндіру көлеміне «Ақтөбе ЖЭО» АҚ-ның 2017 жылы сатқан көлемі қосылмайды.

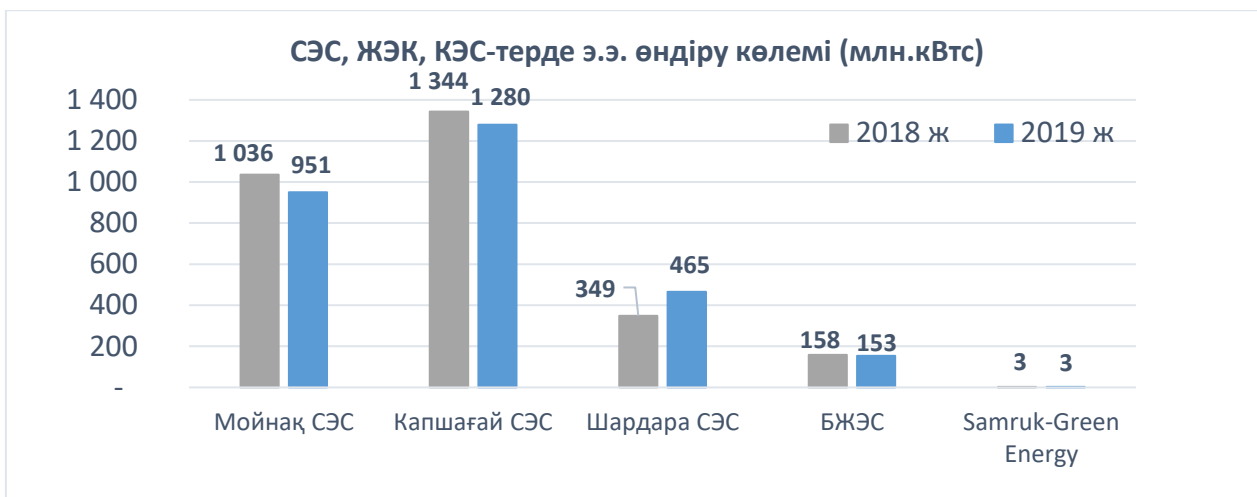
² салыстыру мақсаттары үшін 2017 жж. э.э жеткізу көлеміне «ШҚ АЭК» АҚ мен «МЭБК» АҚ-ның 2017 жылы сатқан көлемі қосылмайды.

³ салыстыру мақсаттары үшін 2017 жж. э.э сату көлеміне «ШЭТ» ЖШС-ның 2017 жылы сатқан көлемі қосылмайды.

2019 жылы электр энергиясын өндіру 30 200,3 млн кВт/сағ құрады (2018 жылмен салыстырғанда 1 502,8 млн кВтсағ-қа немесе 5%-ке төмендеу). Көлемдердің негізгі төмендеуі «Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС өндіріс көлемінің 820 млн кВт/ сағ-қа төмендеуі нәтижесінде болды

ГЭС-тің электр энергиясын өндіру көлемінің 33 млн. кВт/сағ-қа азаюы Мойнак СЭС, Қапшағай СЭС су ағынының төмендеуі есебінен болды, сонымен қатар Шардара СЭС-те электр энергиясының ұлғаюы №1,2 гидроагрегаттың іске қосуымен байланысты болды. БЖЭС-те э/э өндірудің 4,6 млн. кВтс-ға азаюы желдің орташа жылдамдығының төмендеуі әсерінен орын алды.

Алдағы кезеңге болжам:

2020 жылға арналған болжамда электр энергиясын өндіру көлемі 2019 жылмен салыстырғанда біртіндеп ұлғаяды. 2021 жылы электр энергиясын өндірудің 1 656,4 млн кВт/сағ-қа ұлғаюы негізінен «Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС электр энергиясын өндіруді ұлғайту есебінен болды.

Жылу энергиясын өндіру көлемі 2018 ж. негізінен «Алматы Электр Станциялары» АҚ-да жылу энергиясын өндіру көлемін 394 мың Гкал-ға немесе 7,5%-ға ұлғайту есебінен 2017 ж. көлемнің деңгейіне көтеру (457 мың Гкал-ға немесе 9%-ға ұлғайту) арқылы 5 775 мың Гкал-ды құрады.

Жылу энергиясын өндіру көлемі 2019 жылы 5 239,6 мың Гкал құрады, бұл 2018 жылдың деңгейімен салыстырғанда 515,8 мың Гкал-ға немесе 9%-ке төмендеді. Негізгі төмендеу «Алматы электр станциялары» АҚ-да байқалды (592 мың Гкал немесе 11% төмендеу).

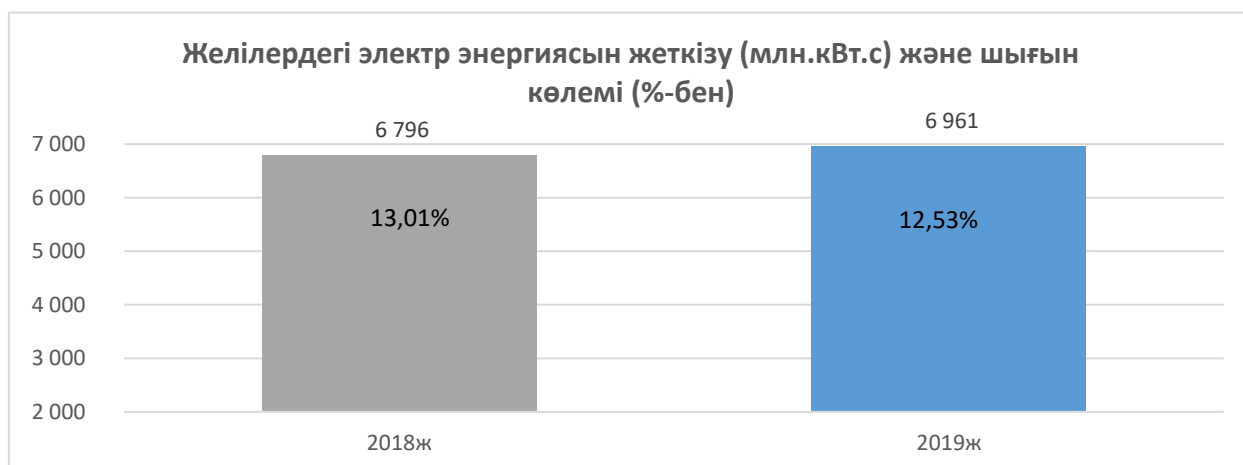

Алдағы кезеңге болжам:

Жылу энергиясын өндіру көлемі 2020 жылға арналған жоспарда 2019 жылмен салыстырғанда 5,7% -ға артады деп күтілуде, бұл негізінен «Алматы электр станциялары» АҚ өндіретін жылу энергиясы көлемінің өсуіне байланысты.

Электр энергиясын жеткізу көлемі 2019 жылда 6 961 млн кВт/сағ құрады және 2018 жылдың деңгейімен салыстырғанда 165 млн кВт/сағ-қа өсті. «Алатау Жарық Компаниясы» АҚ-ға электр энергиясын жеткізу көлемінің артуы, 2019 жылдың жазында ауа температурасының жоғарылауына байланысты Алматы облысының тұтыну көлемінің өсуіне әсер етті.

2019ж. қорытындысы бойынша **желілердегі шығындар** 2018 ж. осыған ұқсас кезеңімен салыстырғанда төмендеуі байқалды. Жалпы алғанда, «Алатау Жарық Компаниясы» АҚ-ның шығын деңгейі ТМЖБҚКК-нің белгілеген нормативінен төмен.

Алдағы кезеңге болжам:

2020 жылы **электр энергиясын жеткізу және бөлу көлемдері бойынша** 2018 жылдың фактілерімен салыстырғанда электр энергиясын жеткізу көлемінің 1% өсуі есебінен күтіледі.

АлматыЭнергоСбыт»ЖШС-ның есепті кезең ішінде **электр энергиясын сату көлемі** 6 218 млн. кВт/сағ құрады, бұл «АлматыЭнергоСбыт» ЖШС-ның тұтынушылар санының өсуіне байланысты 2018 жылмен салыстырғанда 314 млн. кВт/сағ-ға немесе 5%-ға артық.

атауы	факт 2018ж.	факт 2019ж.	Ауытқу	%
АлматыЭнергоСбыт				
Тұтынушылар саны, оның ішінде:	817 025	844 234	27 209	103%
<i>Халық</i>	785 393	811 295	25 902	103%
<i>Заңды тұлғалар</i>	31 632	32 939	1 307	104%
Сату көлемі, млн кВтс	5 904	6 218	314	105%

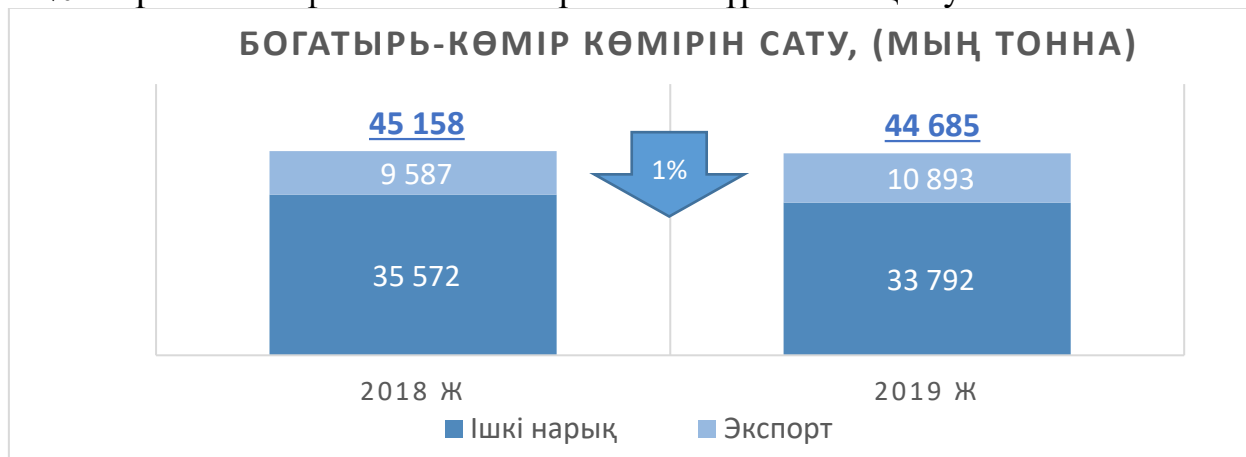
Алдағы кезеңге болжам:

2020 ж. жасалған болжамда **электр энергиясын сату көлемі** 2019 ж. фактісі деңгейінен 5%-ке азаяды. 2021 ж. болжамында электр энергиясын сату көлемі 2020 ж. болжамымен салыстырғанда 0,1%-ке артады.

2019 жылдың қорытындысы бойынша **көмір өндіру көлемі** 44 685 мың тоннаны құрады, бұл ұқсас кезеңнен 1%-ке немесе 473 мың тоннаға төмен.

Ішкі нарықта көмір сату көлемін азаюы 1 779 мың тоннаны құрады (5%), ол «Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС, «Павлодарэнерго» АҚ, «ГРЭС Топар» ЖШС-тің мұқтаждықтарының төмендеуіне байланысты болды.

Экспортқа шығарылатын көмірді сатудың 1 306 мың тоннаға немесе 14%-ға ұлғаюы Рефтинск ГРЭС тарапынан сұраныстың өсуіне байланысты.

Алдағы кезеңге болжам:

«Богатырь» карьерінде циклдік-ағымдық технология объектілерін салу жобасын іске асыруға байланысты, 2020 жылға арналған болжам бойынша **көмірді сату көлемі** 2019 жылмен салыстырғанда 3,1 млн тоннаға немесе 7%-ке азаяды. 2021 жылға арналған болжамда 2020 жылмен салыстырғанда қарай көмір сату 11% немесе 4,8 млн тоннаға артады.

5. Есепті кезеңдегі негізгі оқиғалар

Дата	Событие
28 января 2019г	Решением Единственного участника Бейбит Еркинбаевич Карымсаков назначен Председателем Совета Директоров АО «Самрук-Энерго»
18 февраля 2019г	АО «Самрук-Энерго» осуществило досрочный выкуп по облигациям второго выпуска в пределах первой облигационной программы на сумму 28,0 млрд. тенге
21 февраля 2019г	Международное рейтинговое агентство Fitch Ratings подтвердило следующие рейтинги АО «Самрук-Энерго»: Долгосрочные кредитные рейтинги в иностранной и национальной валюте на уровне «ВВ», прогноз «Стабильный»; Краткосрочный кредитный рейтинг в иностранной валюте на уровне «В»; Национальный долгосрочный рейтинг на уровне «А+(kaz)», прогноз «Стабильный»
22 февраля 2019г	АО «Алатау Жарык Компаниясы» завершила проект перевода грузов с подстанции «Горный Гигант» на модернизированную подстанцию «Ерменсай»
03 апреля 2019г	Главой государства подписан Закон РК «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты РК по вопросам специальных экономических и промышленных зон, привлечения инвестиций, развития и продвижения экспорта, а также социального обеспечения», в рамках которого внесены поправки в Закон РК «Об электроэнергетике», позволяющие АО «Мойнакская ГЭС» и АО

	«Алматинские Электрические Станции» (котел №8 ТЭЦ-2) получение индивидуальных тарифов на мощность.
10 апреля 2019г.	В торговой системе Казахстанской фондовой биржи состоялись специализированные торги по частично-досрочному выкупу облигаций в пределах первой облигационной программы по итогам которого АО «Самрук-Энерго» выкупило свои облигаций в количестве 16 872 498 шт. на сумму 17,9 млрд. теңге.
15 апреля 2019г	АО «Шардаринская ГЭС» ввело в эксплуатацию гидроагрегат №2
07 июня 2019г	АО «Шардаринская ГЭС» заключено двухстороннее инвестиционное Соглашение с Министерством энергетики РК, с учетом реализации программы «Модернизации гидроагрегатов и вспомогательного оборудования» и утверждены индивидуальные тарифы на мощность с 2020 по 2028 годы, при этом средний тариф составил 3600 тыс.теңге/МВт.*мес.
24 июня 2019г	Алмат Кунжолович Жамиев избран членом Совета Директоров АО «Самрук-Энерго»
25 июня 2019 г.	Успешно рефинансированы валютные обязательства АО «Мойнакская ГЭС» от ГБРК на сумму 136 млн. долл. США в теңге. В рамках данной сделки высвобождена гарантия АО «Самрук-Казына» на сумму 50 млн. долл. США, уровень валютных обязательств в кредитном портфеле сокращен с 17% до 3%.
29 июня 2019г	В целях увеличения объема продаж электроэнергии, использования экспортного потенциала, успешно проведена работа по выходу АО «Самрук-Энерго» на рынок электроэнергии Центральной Азии. В результате между ТОО «Экибастузская ГРЭС-1» и АО «Национальные электрические сети Узбекистана» подписан договор купли-продажи электроэнергии, предусматривающий экспорт электроэнергии с июня по декабрь 2019г. в объеме 1,01 млрд.кВтч.
23 сентября 2019г	Приказом и.о. Министра энергетики РК от № 313 утверждены предельные тарифы на электрическую энергию на 2019-2025гг для 43 групп энергопроизводящих организации, реализующих электрическую энергию с учетом покрытия расходов по вознаграждениям по реализованным инвестиционным проектам.
07 октября 2019 г.	Обеспечено полное досрочное погашение займа ТОО «ПВЭС» от ЕАБР на сумму 7,6 млрд. теңге. Сделка позволила высвободить гарантию АО «Самрук-Энерго» в пользу кредитора на сумму 7,6 млрд. теңге, а также оптимизировать ковенантный пакет.
16 октября 2019г	АО «Мойнакская ГЭС» заключено инвестиционное Соглашение с Министерством энергетики РК (на объём мощности – 298 МВт, при этом средний тариф составил 2 467,1 тыс.теңге/МВт.*мес.). Индивидуальный тариф утвержден на период с 2020 по 2026гг.
18 октября 2019г	Приказом Министра энергетики РК № 341 внесены изменения в «Правила утверждения предельного тарифа на электрическую энергию...». Согласно поправкам, энергопроизводящие организации в случае необходимости корректировки предельного тарифа на электрическую энергию в течение года, представляют в уполномоченный орган информацию об увеличении затрат на производство электрической энергии с приложением подтверждающих документов не более одного раза в год.

23 октября 2019г	АО «АлЭС» заключено инвестиционное Соглашение с Министерством энергетики РК (на объём мощности – 69,5 МВт, при этом средний тариф составил 3 418,9 тыс.тенге/МВт.*мес.). Индивидуальный тариф утвержден на период с 2020 по 2024гг.
31 октября 2019 г.	Подписано Кредитное соглашение между ТОО «Ereymentau Wind Power» и ЕАБР на сумму 23,2 млрд. тенге, обеспечивающий финансирование проекта «Строительство ВЭС 50 МВт в г.Ерейментау».
25 ноября 2019 г.	АО «Самрук-Энерго» получило письмо-согласие (waiver) от Европейского банка реконструкции и развития по соблюдению финансовых ковенант на 31.12.2019 г.
28 ноября 2019 г.	Осуществлена конвертация валютных обязательств АО «Мойнакская ГЭС» от АО «БРК» на сумму 11,7 млн. долл. США в тенге. Сделка позволила сократить уровень валютных обязательств в кредитном портфеле группы с 3% до 1,5%.
28 ноября 2019г	На торговой площадке АО «КОРЭМ» проведены централизованные торги электрической мощностью на 2020 год. По итогам торгов АО «Самрук-Энерго» продано 2909,63 МВт мощности (также МГЭС 298 МВт, ШарГЭС 61 МВт, АлЭС 402 МВт, в общем 3 670 МВт).
13 декабря 2019 г.	Успешно завершена сделка по приобретению 50% доли в АО «Станция Экибастузская ГРЭС-2». 11 декабря 2019 г. получены согласия кредиторов на смену акционера. 13.12.2019 года осуществлено зачисление акций в пользу АО «Самрук-Казына». Таким образом, актив полностью перешел под контроль РК.
Декабрь 2019г.	По итогам 2019 года АО «Самрук-Энерго» достигнуты целевые значения коэффициентов финансовой устойчивости и соответственно достигнута зеленая зона риска.

6. Компанияны дамытудың негізгі бағыттары

Электр энергетикасы - бұл өндіріс кешенінің, қызмет көрсету саласының тиімділігін, сондай-ақ Қазақстан Республикасы халқының өмір сүру сапасын анықтайтын экономиканың негізгі инфрақұрылымы. Компания алдына жоғары экономикалық тиімділікті, инновациялық жетілдіруді және әлеуметтік жауапкершіліктің алдыңғы қатарлы стандарттарын үйлестіре отырып, тұтынушылар мен экспортты энергиямен жабдықтаудың оңтайлы қатынасын қамтитын дамудың үйлесімді моделін құру міндеті тұр. Осының негізінде Қоғамның стратегиялық миссиясы қалыптасады.

Миссия: Акционерлер үшін құндылықты қалыптастыру, тұрақты энергияны жеткізу, жоғары технологиялық даму, тұрақты даму қағидаларын басшылыққа ала отырып, өсіп келе жатқан сұранысты қанағаттандыру.

Көрініс: Тиімді жоғары технологиялық жұмыс істейтін энергетикалық компания - Қазақстанның энергетика саласындағы көшбасшы.

Компанияның миссиясы мен көрінісіне қол жеткізу үш стратегиялық мақсатты іске асыру арқылы қамтамасыз етіледі, оның ішінде:

- Қатысу нарықтарында энергияның сенімді бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз ету.
- Меншікті капиталдың құнын арттыру.
- Тұрақты даму.

Стратегиялық мақсаттардың негізінде бастамалар мен міндеттер қалыптастырылды.

Негізгі стратегиялық міндеттерді іске асырудың нәтижелері

6.1. Электр және көмірдің ішкі және сыртқы нарықтарда сатылымының артуы

Компания 28,6 млрд кВт/сағ көлемінде электр энергиясын жеткізді, оның ішінде Өзбекстанға экспорт 1 млрд кВт/сағ көлемінде.

6.2. Жұмысты жақсарту

Осы мақсатта өндіріс шығындарын оңтайландыру бойынша бірқатар шаралар қабылданды, соның ішінде:

Жанармайдың нақты шығыны (көмір, мазут) және «ГРЭС-1» ЖШС технологиялық қажеттіліктерге су шығындары азайды, нәтижесінде үнемдеу шамамен 1 млрд. теңгені құрады.

Отын-энергетикалық ресурстарға (дизель отыны, бензин) шығындарды оңтайландырудың әсері 71 млн. теңгені құрады.

Жабдықтың техникалық жағдайын ескере отырып жүргізілген жөндеу шығындарын оңтайландырудың пайдасы шамамен 1 млрд. теңгені құрады.

6.3. Инновациялық даму және цифрландыру

«Екібастұз кен орнының жоғары күлді көмірін жағуға арналған қазандық қондырғыларының пеш құрылғыларының технологиялары» жобасы аясында Назарбаев Университетінің базасында ғылыми-зерттеу зертханасы құрылды.

«Қазандықтарды мазутсыз жандыру жүйелері» жобасы бойынша Қытайдағы жабдық жеткізушілер арасында инженерлік талдау жүргізілді, сондай-ақ Қытайдағы Екібастұз көміріне зертханалық зерттеулер жүргізілді.

Алғашқы зерттеу цифрландыру жобаларына қазіргі инфрақұрылымның дайындығы тақырыбында жүргізілді, оның нәтижелері бойынша цифрландыру бағдарламасының тұжырымдамасы жасалды. «Энергияны басқарудың автоматтандырылған жүйесін енгізу» жобасы да іске қосылды.

6.4. Қаржылық тұрақтылықты арттыру

Компания қабылдаған шаралардың аясында 2019 жылдың аяғында Қарыздарды басқару және қаржылық тұрақтылық саясатында қарастырылған қаржылық тұрақтылық, Қарыз/ЕВІТДА, ЕВІТДА/Пайыздық мөлшерлемелер, Қарыз/Меншік капитал коэффициенттерінің мақсатты мәндеріне қол жеткізілді және сәйкесінше тәуекелдердің жасыл аймағына қол жеткізілді.

6.5. Инвестициялық бағдарламаны тиімді жүзеге асыру

Компания инвестициялық бағдарламаны тиімді жүзеге асыруды және меншікті капиталдың талап етілетін кірістілік деңгейінің сақталуын ұстанады.

Орта мерзімді іске асыру көкжиектерімен жүзеге асырылатын ең маңызды жобалар: «Екібастұз ГРЭС-1 қуаттылығын кеңейту және қайта құру (№1 блогын қалпына келтіру)», «№ 3 энергоблокты орнатумен Екібастұз ГРЭС-2 кеңейту және қайта құру», «Өтпелі жобаны іске асыру «Богатырь» кенішінде көмір өндіруге, тасымалдауға, орташаландыруға және құюға арналған циклді-үздіксіз технология бойынша», «Қуаты 50 МВт Ерейментау жел электр станциясының құрылысы», «Алматы облысының Шелек кентінің ауданында қуаттылығы 60 МВт жел паркін салу». Аяқталу сатысында «Шардара ГЭС-ін жаңғырту» жобасы.

7. Есеп саясатының қағидаттары

2019 жылы Қоғамның электр энергетикасы және көмір салаларындағы жұмысы бекітілген жоспарларға сәйкес жүзеге асырылды.

«Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобының қаржы-шаруашылық қызметінің қорытындылары туралы шоғырландырылған есепті жасаған кезде бірыңғай ұстаным ұстану мақсатында үлестік қатысу әдісі қолданылады. Бұдан бөлек, қолданыстағы есеп саясатына сәйкес, негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді көрсету бастапқы күн бойынша, яғни қайта бағалау есепке алынбай жүргізіледі. Еншілес компаниялар шоғырландырылған қаржылық есепке сатып алу әдісі бойынша енгізіледі. Сатып алынған сәйкестендірілетін активтер, сондай-ақ бизнесті біріктірген кезде алынған міндеттемелер мен шартты міндеттемелер бақыланбайтын үлестік қатысу мөлшеріне қарамастан, сатып алған күнгі әділ күн бойынша көрсетіледі.

Жоғарыда аталғандардың негізінде, шоғырландырылған теңгерімдегі үлестік қатысу әдісін пайдаланған кезде «Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ, «ForumMuiderB.V.» көмір активтері компаниясы секілді ірі компаниялардың айналымдары алынып тасталды, «Самұрық-Энерго» АҚ тарапынан олардағы иелену үлесі 50%-ды құрайды.

«Самұрық-Энерго» АҚ-ның шоғырландырылған қаржылық нәтижесін қалыптастырған кезде осы компаниялар бойынша пайданың үлесі «ұйымның үлестік қатысу мен инвестицияның құнсыздану әдісі бойынша есептелетін пайдасының/залалының үлесі» бабында көрсетіледі.

8. Қаржы-экономикалық көрсеткіштер

№ р/с	Көрсеткіш, млн теңге	2017 (факт)	2018 (факт)	2019 (факт)	2020 (болжау)	2021 (болжау)
1	Өнімді іске асырудан және қызмет көрсетуден түскен табыс	219 892	260 400	243 722	297 666	328 041
1.1.	Электр энергиясын өндіру	151 861	185 355	169 369	215 338	235 831
1.2.	Энергиямен қамтамасыз ететін ұйымдардың электр энергиясын сатуы	94 458	96 955	100 171	107 951	117 250
1.3.	Жылу энергиясын өндіру	17 370	21 674	16 781	18 209	18 393
1.4.	Электр энергиясын жеткізу және үйлестіру	38 058	40 020	38 028	42 118	49 222

1.5.	Химиялық тазартылған суды сату	1 672	1 824	1 515	1 525	1 883
1.6.	Жалға беру	3 289	3 542	3 925	38 916	38 922
1.7.	Өзгелер	1 701	1 597	2 555	32 272	42 546
2	Сатылған өнімнің және көрсетілген қызметтердің өзіндік құны	(159 611)	(188 356)	(195 891)	(222 998)	(238 460)
2.1.	Электр энергиясын өндірудің өзіндік құны	(107 795)	(129 110)	(130 934)	(150 582)	(163 604)
2.2.	Энергиямен қамтамасыз ететін ұйымдардың электр энергиясын сатудың өзіндік құны	(91 817)	(95 938)	(101 280)	(107 227)	(116 194)
2.3.	Жылу энергиясын өндірудің өзіндік құны	(17 122)	(20 023)	(16 338)	(19 289)	(18 722)
2.4.	Электр энергиясын жеткізудің өзіндік құны	(28 337)	(30 068)	(32 543)	(35 989)	(38 031)
2.5.	Химиялық тазартылған суды сатуды өзіндік құны	(1 644)	(1 736)	(1 356)	(1 753)	(1 878)
2.6.	Негізгі қызметтің өзге түрлерінің өзіндік құны	(443)	(640)	(832)	(1 224)	(1 202)
	<i>Негізгі құралдардың және материалдық емес активтердің амортизациясы</i>	<i>(43 824)</i>	<i>(52 364)</i>	<i>(54 223)</i>	<i>(58 778)</i>	<i>(62 565)</i>
3	Жалпы түсім	60 281	72 044	47 832	74 668	89 581
4	Қаржыландырудан түскен табыс ⁽¹⁾	2 805	2 333	2 377	962	3 556
5	Өзге табыстар	3 224	5 347	5 376	1 232	1 257
6	Өнімді сатуға және қызметтерді көрсетуге жұмсалған шығындар	(15 145)	(14 340)	(7 999)	(12 223)	(13 269)
7	Жалпы және әкімшілік шығындар	(12 709)	(13 018)	(12 710)	(14 884)	(14 609)
8	Операциялық табыс	32 427	44 686	27 123	47 560	61 704
9	Амортизация, пайыздар және КТС бойынша аударымдарға дейін түсім (ЕБИТДА)	77 328	97 825	82 487	107 301	125 240
10	Қаржыландыруға жұмсалған шығын ⁽²⁾ ⁽³⁾	(29 182)	(33 129)	(32 319)	(31 092)	(31 064)
11	Негізгі емес қызметтен болған өзге шығындар ⁽⁴⁾	(5 959)	(16 549)	(1 920)	(932)	(865)
12	Үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін ұйымдардың табыс/ залал үлесі және инвестицияларды күнсыздандыру	(26 636)	9 752	11 191	13 873	16 978
13	Тоқтатылған қызметтен түскен табыс (залал)	1 670	(1 584)	0	0	0
	Еншілес ұйымдардың шығып кетуінен түскен табыс (залал)		287	0	0	0
14	Салық салғанға дейінгі табыс (залал)	(21 650)	11 143	11 829	31 604	51 566
15	Корпоративтік табыс салығы бойынша шығындар	(5 553)	(7 718)	(4 717)	(6 907)	(9 818)
16	Алаяқтық үлесті шегергенге дейінгі қорытынды табыс (залал)	(27 203)	3 425	7 111	24 697	41 748
17	Алаяқтық үлесі	681	184	276	312	311
18	Топтың Акционерлеріне тиесілі қорытынды табыс	(27 884)	3 241	6 835	24 385	41 436

(1) ҚЕ-де 2018ж. бағам айырмашылығынан түскен түсім «өзге түсімдер» бөлімінде көрсетілді

(2) ҚЕ-де 2017ж. бағам айырмашылығынан түскен сальдо «қаржылық шығын» бөлімінде көрсетілді

(3) ҚЕ-де 2018ж. бағам айырмашылығынан болған залал «қаржылық шығындар» бөлімінде көрсетілді

(4) ҚЕ-де 2019ж. бағам айырмашылығынан болған залал «қаржылық табыстар» бөлімінде көрсетілді

(5) ҚЕ-де құнсызданудан болған залал (НЕТТО) «өзге шығындар» бөлімінде көрсетілді
 Ескертпе: Табыстар мен өзіндік құнды ашып көрсету қызметтер түрі бөлігінде келтірілген (сегменттер бойынша емес) және алып тастауды ескермей көрсетілген

2019 жылы «Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобы бойынша **өнімді сатудан және қызмет көрсетуден түскен түсім 243 722 млн. теңгені құрады:**

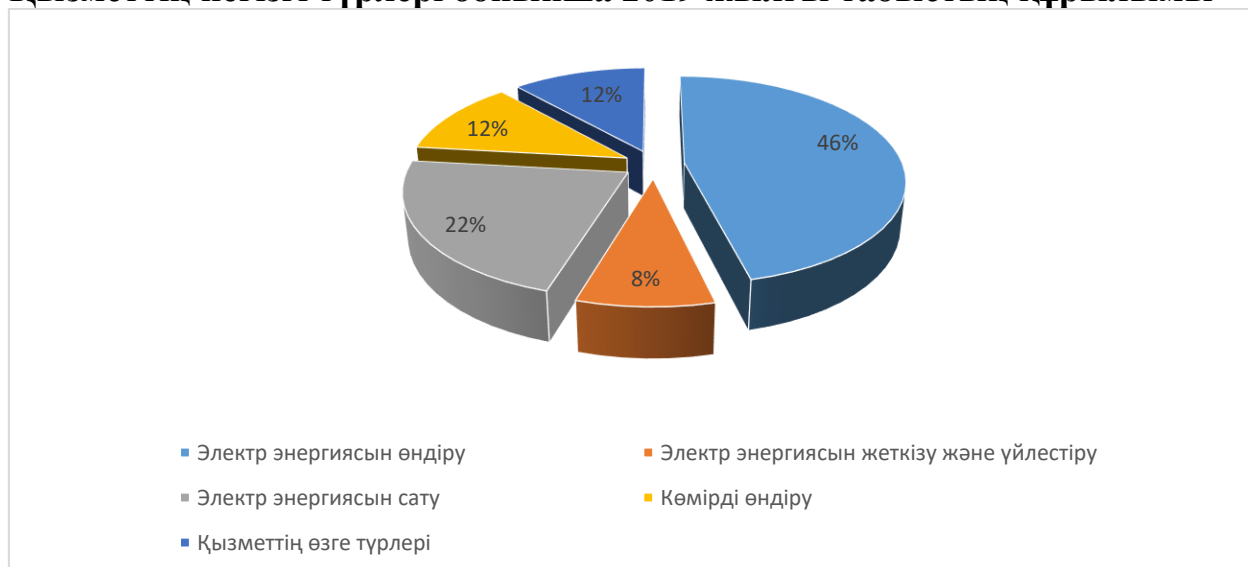

Электр энергиясын өндіру сегменті бойынша шоғырландырылған түсімнің төмендеуі электр энергиясын сату көлемінің және тарифтің азаюына байланысты. Негізгі қысқаруды «Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС электр энергиясын сатудың 18,340 млн. кВт/сағ-тан 17,642 млн. кВт/сағ-қа дейін төмендеуіне және орташа тарифтің 6,86 тг/кВтсағ-тан 6,07 тг/кВтсағ-қа дейін төмендеуіне байланысты жасады.

Электр энергиясын жеткізуден түскен түсімнің төмендеуі «Алатау Жарық Компаниясы» АҚ электр энергиясын жеткізу тарифінің 5,89 тг/кВтсағ-тан 5,46 тг/кВтсағ-қа дейін төмендеуімен байланысты.

Сату (өткізу) сегменті бойынша түсім өсімі «АлматыЭнергоСбыт» сату көлемінің артуымен байланысты.

Қызметтің негізгі түрлері бойынша 2019 жылғы табыстың құрылымы

Алдағы кезеңге болжам: 2020 жылға арналған болжамда сатудан түсетін түсім 297 666 млн. теңге көлемінде жоспарланған, бұл 2019 жылмен салыстырғанда 53 944 млн. теңгеге немесе 22%-ке жоғары. Бұл электр энергиясын өндіру мен жеткізу тарифтерінің өсуіне байланысты.

2021 жылға арналған болжамда, негізінен «Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС есебінен электр энергиясын өндіруден түсетін кірістің өсуіне байланысты түсімдердің өсуі байқалады. Сондай-ақ көлемдер мен тарифтердің өсуіне байланысты электр энергиясын жеткізу мен сатудан түскен кірістің артуы күтілуде.

Өндірушілеріне қарай бөлгенде өнімді сатудан және қызмет көрсетуден түскен табыс

Көрсеткіш, млн теңге	2017 (факт)	2018 (факт)	2019 (факт)	2020 (болжал)	2021 (болжал)
Өнімді сатудан және қызмет көрсетуден түскен табыс	219 892	260 400	243 722	297 666	328 041
«Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС	90 177	125 598	108 017	131 392	146 988
«Алматыэнергосбыт» ЖШС	94 458	96 955	100 171	107 951	117 250
"Алматы Электр Станциялары" АҚ	62 349	65 542	64 047	71 772	74 817
«Алатау Жарық Компаниясы» АҚ	38 658	40 258	38 167	42 287	49 393
«Мойнақ СЭС» АҚ	10 889	10 217	9 883	20 452	19 530
«БЖЭС» ЖШС	4 388	4 460	4 592	5 198	5 620
«Шардара СЭС» АҚ	3 405	3 318	2 279	7 304	8 804
«Бұқтырма СЭС» АҚ	3 288	3 541	3 924	3 892	3 892
"Ereymenau Wind Power" ЖШС					2 414
Energy Solution center	666	937	1 105	1 650	1 645
«Green Energy» ЖШС	131	141	158	361	372
Топішілік айналымдар (алып тасталынған)	-88 517	-90 566	-88 621	-94 594	-102 684

Компанияның негізгі қызметінен түскен табысының негізгі үлесін «Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС, «Алматы Электр Станциялары» АҚ, «Алатау Жарық Компаниясы» АҚ, «АлматыЭнергоСбыт» ЖШС құрайды. Сонымен қатар, табыстарды шоғырландырған кезде жалпы сомадан негізінде энергия өндіруші және үйлестіруші компаниялар бойынша топішілік айналымдар алынып тасталады.

Өнім мен көрсетілетін қызметтің өзіндік құны

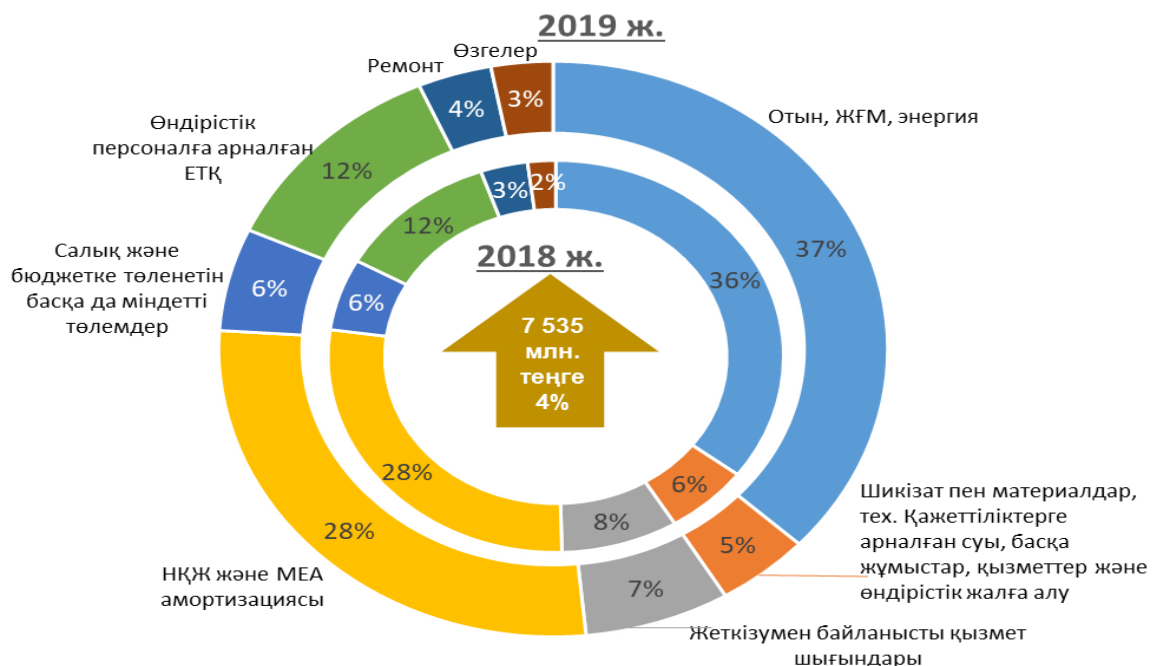
Көрсеткіш, млн теңге	2017 (факт)	2018 (факт)	2019 (факт)	2020 (болжал)	2021 (болжал)
Отын	43 363	56 768	52 340	60 353	65 385
Еңбекақы және онымен байланысты шығындар	24 035	25 231	26 775	29 478	30 917
Сатып алынған электр энергиясының құны	7 256	10 178	13 673	15 427	15 904
электр қуатының қол жетімділігін қамтамасыз ету қызметтері			7 692	8 029	8 559

Негізгі құралдардың тозуы және НМА амортизациясы	43 824	52 364	54 227	58 778	62 565
Жөндеу және дайындықта ұстап тұру	6 517	6 344	6 879	10 621	11 114
Электр энергиясын жеткізу бойынша қызметтер және өзге қызметтер	8 506	10 019	10 331	10 906	11 502
Материалдар	1 762	1 773	1 844	2 488	2 330
Сумен қамтамасыз ету	4 455	4 664	3 962	4 747	5 669
Желілердегі шығындар	205	193	193	201	61
Салықтар, табыс салығын қоспағанда	4 143	4 876	4 586	5 550	6 008
Қоршаған ортаға эмиссиялар үшін төлем	2 909	4 036	4 338	4 933	5 388
Бөгде ұйымдардың қызметтері	7 394	8 219	5 383	8 385	9 779
Басқа	5 241	3 690	3 668	3 101	3 280
Барлығы	159 611	188 356	195 891	222 998	238 460

- (1) ҚЕ-де 2017ж. қоршаған ортаға енгізілген эмиссиялар үшін төлем «Басқалар» бабында көрсетілген
(2) ҚЕ-де 2018ж. және 2019ж. қоршаған ортаға енгізілген эмиссиялар үшін төлем «Салықтар, табыс салығын қоспағанда» бабында көрсетілген

2019 жылғы қорытынды бойынша өзіндік құн 195 891 млн. теңгені құрады, бұл 2018ж. фактіден 4%-ға жоғары. Шығындардың ұлғаюы негізінен электр қуаты нарығын енгізуге және тарифті электр қуаты мен компоненттеріне бөлуге байланысты электр қуатының қол жетімділігін қамтамасыз ету шығындарымен байланысты. Сыйақы үшін төлемді ЕАҚО-ға төленеді. Бұрын бұл шығындар толығымен топшілік болды және жойылды. Сондай-ақ тауарлар мен қызметтерге бағаның өсуіне және тозу деңгейінің өсуіне байланысты шығыстардың өсуі байқалды (негізінен Екібастұз ГРЭС-1 ЖШС).

Қызметтің негізгі түрлері бойынша өзіндік құнның құрылымы

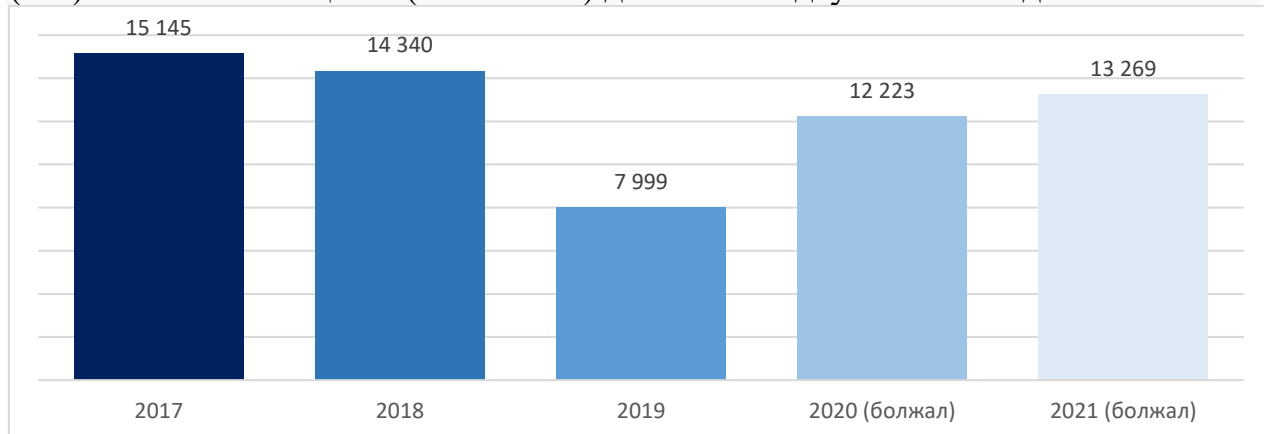

Алдағы кезеңге болжам: 2020 жылға арналған болжамда өндіріс пен сатылымның өсуіне, сондай-ақ тауарлар мен қызметтерге бағаның өсуіне

байланысты шығындар өседі. 2021 жылға арналған болжамдағы шығыстардың артуы тауарлар мен қызметтерге бағаның өсуіне байланысты.

Сатуға арналған шығын, млн. теңге

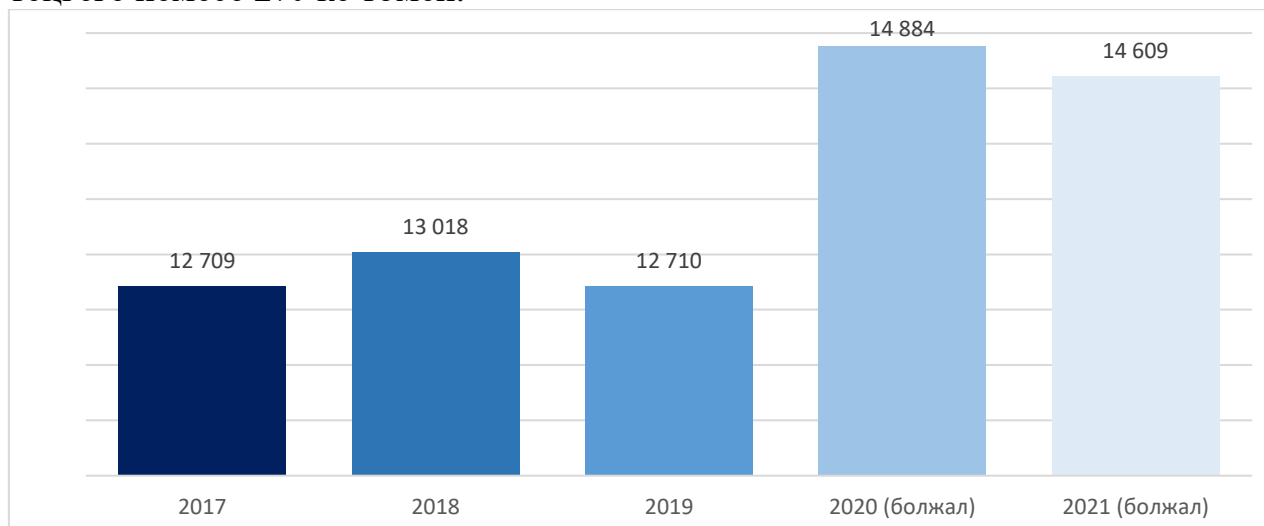
2019 жылдың қорытындылары бойынша 2018 жылға қарағанда іске асыру шығындары 6 342 млн. теңгеге төмендеп, 7 999 млн. теңгені құрады. Бұл ауытқуға электр энергиясын 2019 жылы экспорттаудың 3 758 млн.кВт/сағ-тан (РФ) 967 млн.кВт/-қасағ (Өзбекстан) дейін төмендеуі себеп болды.

Алдағы кезеңге болжам: 2020 жылға арналған болжамда 2019 жылға қарағанда сату шығындарының 53%-ке өсуі себебі Өзбекстанға электр энергиясын экспортпен байланысты жеткізу шығындарының ұлғаюы.

Жалпы және әкімшілік шығыстар, млн. теңге

2019ж. қорытындысы бойынша әкімшілік шығындар 12 710 млн. теңгені құрады, бұл 2018 жылғы ұқсас кезеңмен салыстырғанда 308 млн. теңгеге немесе 2%-ке төмен.

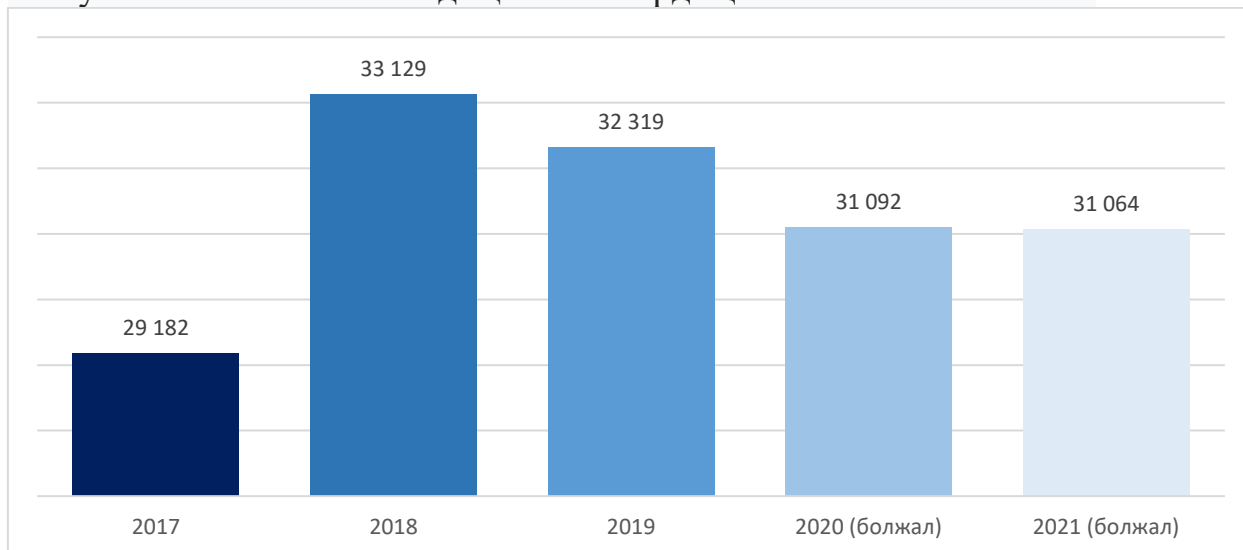

Алдағы кезеңге болжам: 2020 жылға арналған болжамда әкімшілік шығындар 2019 жылғы деңгейден жоғары және 14 884 млн. теңгені құрайды. Көбею негізінен тауарлар мен қызметтерге бағаның өсуіне, сондай-ақ инфляцияны жыл сайын индекстеуге байланысты. 2021 жылға арналған болжамда әкімшілік шығындар 2020 жылға арналған болжаммен салыстырғанда 275

млн. теңгеге қысқарады және 14 609 млн. теңгені құрайды, бұл негізінен кеңес беру, аудит және заң қызметтерінің төмендеуіне байланысты.

Қаржылық шығыстар, млн. теңге

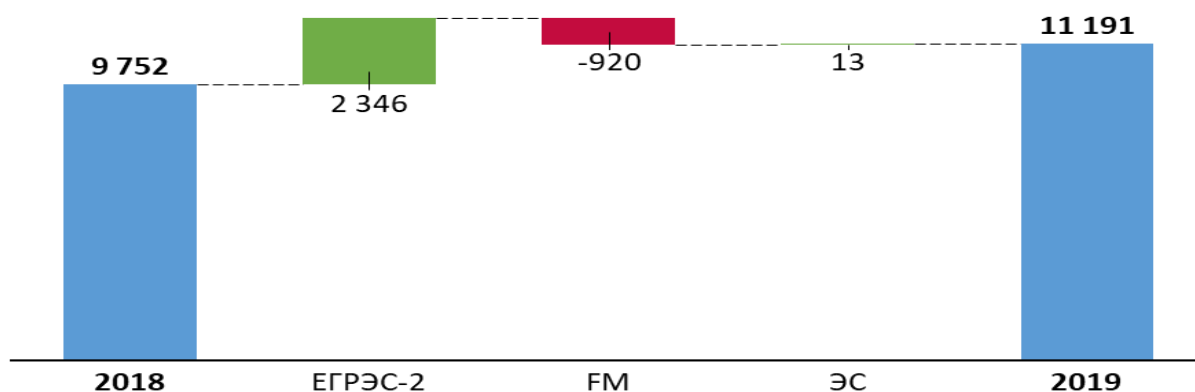
2019 жылдың қорытындылары бойынша қаржылық шығындар 32 319 млн. теңгені құрады, бұл 2018 жылғы нақты мәннен 810 млн. теңгеге аз. Қаржыландыру шығыстарының төмендеуі, негізінен, ұзақ мерзімді несиелерді төлеуге байланысты пайыздық шығыстардың азаюына байланысты.

Алдағы кезеңге болжам: 2020-2021 жылдардағы болжалда қаржыландыруға арналған шығыстар несиелерді жыл сайын төлеу есебінен төмендейді.

Бірлескен және қауымдастырылған кәсіпорындардың пайдасындағы үлес және инвестицияларды құнсыздандыру

Көрсеткіш, млн теңге	2017 (факт)	2018 (факт)	2019 (факт)	2020 (болжал)	2021 (болжал)
Бірлескен және қауымдастырылған кәсіпорындардың пайдасындағы үлес	(26 636)	9 752	11 191	13 873	16 978

2019ж. үлестік табыс 11 191 млн. теңге құрады және 2018ж. ұқсас кезеңмен салыстырғанда 1 440 млн. теңгеге ұлғайды.

Негізгі өзгерістер төмендегі активтер бойынша болды:

«Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ - өткен жылмен салыстырғанда залалдың 2 346 млн теңгеге азаюы мына факторларға байланысты:

- операциялық пайданың 486 млн. теңгеге (50%) өсуі (э/э орташа салмақтанған тарифті 7,53 теңге/кВтсағ-тан 8,70 теңге/кВтсағ-ға дейін арттыру);

- бағам айырмашылығы бойынша шығыстардың 5 703 млн. теңге (50%) сомасына азаюы.

Сонымен бірге қаржыландыру шығындарының 484 млн. теңгеге (50%) ұлғаюы және басқа кірістердің 3 379 млн. теңгеге (50%) азаюы байқалды.

Forum Muider – пайданың 920 млн. теңгеге азаюы негізінде «Богатырь-Комир» ЖШС бойынша ішкі нарықта көмірді сату көлемінің 1 779 мың тоннаға (5%) төмендеуі және сату бағасының 0,4%-ка азаюы есебінен болды.

2020ж. жоспарда пайда үлесі 13 873 млн. теңгені, 2021ж. – 16 978 млн. теңгені құрайды.

Тоқтатылған қызметтен түскен пайда (залал)

Көрсеткіш, млн теңге	2017 (факт)	2018 (факт)	2019 (факт)	2020 (болжал)	2021 (болжал)
Тоқтатылған қызметтен түскен пайда	1 670	(1 584)	-	-	-

9. Құрылған және үйлестірілген экономикалық құн

Компания қызметінің экономикалық нәтижелілігі экономикалық құнды құру және үйлестіру кестесінде көрсетілді.

Құрылған экономикалық құн Компанияның табысын қалыптастырудың негізгі көздерін көрсетеді, атап айтқанда электр энергиясын өндіруден, жеткізуден және өткізуден, сондай-ақ көмірді сатудан түскен табыс және алған сыйлықақылар.

Құрылған құн жеткізушілер мен мердігерлер, Компанияның қызметкерлері, акционерлері мен кредиторлары, мемлекет, сондай-ақ жергілікті қоғамдастықтар арасында үйлестіріледі.

Үйлестірілген экономикалық құн	
Жеткізушілер мен мердігерлерге төленетін төлемдер	Операциялық шығындар – материалдарды, өнім компоненттерін, құрылғылар мен қызметтерді, жалдау төлемдерін және т.б. төлеу бойынша контрагенттерге төленетін ақшалай төлем
Қызметкерлерге төленетін төлемдер	Жалақы қоры, әлеуметтік салықтар және аударымдар, зейнеткерлік және сақтандыру төлемдері, қызметкерлерге медициналық қызметтерге жұмсалатын шығындар және қызметкерлерді қолдаудың басқа нысандары
Капитал жеткізушілеріне төленетін төлемдер	Акционерлердің барлық санаттарына төленетін дивидендтер және кредиторларға төленетін пайыздар

Мемлекетке төленетін төлемдер	Салық аударымдары
Жергілікті қоғамдастықтарға салынатын инвестициялар	Қайырымдылық және бейүкіметтік ұйымдар мен зерттеу мекемелеріне берілетін қайырымдылық, қоғамдық инфрақұрылымды қолдауға жұмсалатын шығындар, сондай-ақ әлеуметтік бағдарламаларды, мәдени және білім беру шараларын тікелей қаржыландыру

2018ж. қорытындылар бойынша құрылған экономикалық құн 353 млрд. теңгені құрады және үйлестіруші экономикалық құн 273 млрд. теңгені құрды, оның нәтижесінде үйлестірілмеген экономикалық құн 80 млрд. теңгені құрды. 2019-2023жж. Арналған бекітілген Даму жоспарына сәйкес 2019 және 2020 жылдары құрылған және үйлестірілген экономикалық құнды арттыруды жоспарланады.

млн. теңге

Көрсеткіш*	2017	2018	2019	2020	2021
	Факт	Факт	Факт	Болжал	Болжал
Құрылған экономикалық құн	349 242	352 681	337 794	408 124	456 048
Сатудан түскен түсімдер	346 563	351 100	336 233	407 452	452 675
Алған сыйлықақылар (пайыздар)	2 679	1 581	1 561	672	3 372
Үйлестірілген экономикалық құн	280 258	272 860	275 649	320 315	349 386
Жеткізушілер мен мердігерлерге төленетін төлемдер	174 610	161 571	161 556	200 957	216 652
Қызметкерлерге төленетін төлемдер	40 964	37 210	39 589	42 864	45 153
Капитал жеткізушілеріне төленетін төлемдер	31 033	34 047	32 369	29 275	31 906
Мемлекетке төленетін төлемдер	33 531	39 617	41 882	47 018	55 531
Үйлестірілмеген экономикалық құн	68 984	79 822	62 145	87 808	106 662

* - Бұрын көрсеткіштер төлеу әдісі бойынша есептелді. Ақшалай емес операцияларды, оның ішінде амортизацияны жою мақсатында ағымдағы көрсеткіштер ақша құралдарының қозғалысы туралы есептің деректеріне сүйене отырып есептелді.

Көрсеткіштер бірлескен кәсіпорындарда иелік ету үлесін ескере отырып алынды.

10. Компания қызметінің түрлерін тарифтік мемлекеттік реттеу Электр энергиясын өндіруге арналған орташа мөлшерленген тарифтер

Атауы	Өлш.бірл.	2017ж. факт	2018ж. факт	2019ж. факт	2020ж. болжал	2021ж. болжал
«Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС	теңге/кВтсағ	7,33	6,39	6,85	6,27	6,42
Электр энергиясына арналған тариф, теңге/кВтсағ.					5,25	5,43
Қуатқа арналған тариф, мың теңге/МВт*ай					590	611
«Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ	теңге/кВтсағ	6,68	6,60	7,53	7,08	7,29
Электр энергиясына арналған тариф, теңге/кВтсағ.					6,07	6,27
Қуатқа арналған тариф, мың теңге/МВт*ай					590	611

«Алматы электр станциялары» АҚ	теңге/кВтсағ	8,60	8,60	8,60	9,90	10,87
Электр энергиясына арналған тариф, тенге/кВтсағ.					8,89	9,20
Қуатқа арналған тариф, мың тенге/МВт*ай					590	980
«Шардара СЭС» АҚ	теңге/кВтсағ	9,50	9,50	9,50	7,35	10,92
Электр энергиясына арналған тариф, тенге/кВтсағ.					6,52	6,74
Қуатқа арналған тариф, мың тенге/МВт*ай					590	3 000
«Мойнақ СЭС» АҚ	теңге/кВтсағ	8,25	8,65	9,51	9,46	15,96
Электр энергиясына арналған тариф, тенге/кВтсағ.					7,10	7,35
Қуатқа арналған тариф, мың тенге/МВт*ай					590	2 151
«Samruk-Green Energy» ЖШС	теңге/кВтсағ	36,13	42,12	45,11	47,37	49,02
«Бірінші жел электр станциясы» ЖШС	теңге/кВтсағ	22,68	26,44	28,31	29,73	30,77

Наименование	2017ж. факт	2018ж. факт	2019ж. факт	2020ж. болжал	2021ж. болжал
ТОО «Экибастузская ГРЭС-1», средневзвешенные тарифы, тенге кВтч.	6,39	6,85	6,07	6,72	7,10
экспорт тарифі, тенге/кВтч.	5,46	5,18	9,64	9,63	9,84
тариф РК, тенге/кВтч.	6,86	7,28	5,87	6,47	6,88
в т.ч. тариф на эл.энергию, тенге/кВтч.			5,65	5,76	6,16
в т.ч. тариф на мощность, тыс.тенге/МВт*мес			590	590	620
АО «Станция Экибастузская ГРЭС-2», средневзвешенные тарифы, тенге кВтч	6,60	7,53	8,70	8,82	8,95
тариф на электроэнергию, тенге/кВтч.			7,42	7,95	8,06
тариф на мощность, тыс. тенге/МВт*мес			590	590	620
АО "Алматынские Электрические Станции", средневзвешенные тарифы, тенге кВтч	8,60	8,60	9,66	11,20	11,74
тариф на электроэнергию, тенге/кВтч.			8,43	9,30	9,77
тариф на мощность, тыс. тенге/МВт*мес			590	903	931
АО «Шардаринская ГЭС», средневзвешенные тарифы, тенге кВтч	9,50	9,50	4,86	13,25	15,00
тариф на электроэнергию, тенге/кВтч.			4,23	8,74	10,17
тариф на мощность, тыс. тенге/МВт*мес			590	4 069	3 868
АО "Мойнакская ГЭС", средневзвешенные тарифы, тенге кВтч	8,65	9,51	10,02	22,34	21,28
тариф на электроэнергию, тенге/кВтч.			7,93	12,08	11,02
тариф на мощность, тыс. тенге/МВт*мес			590	2 564	2 564
ТОО "Samruk-Green Energy", тенге кВтч	42,12	45,11	48,54	16,95	17,50
ТОО "Первая ветровая электрическая станция", тенге кВтч	26,44	28,31	30,03	31,53	33,11
ТОО «Ereumentau Wind Power»					22,68
ТОО «Энергия Семиречья»				22,68	22,68

Есепті кезеңде мынадай тарифтер қолданылды:

- энергия өндіруші ұйымдар (ЭӨҰ) үшін 2009-2015жж. кезеңге белгіленген шекті тарифтердің әрекет ету мерзімі аяқталғаннан кейін станциялар үшін 2016-2018жж. кезеңде тарифтер 2015ж. тарифтер деңгейінде сақталды. ҚР Үкіметінің ұлттық экономиканы қолдау жөніндегі тапсырмасын

ескере отырып, 2017ж. ішінде және қазіргі уақытқа дейін «Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС және «Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ 8,42 теңге/кВтсағ-тан аспайтын тарифтер бойынша электр энергиясын сатуды жүзеге асырады. ЕТҰ – «Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС және «Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ жататын 1-топтың ЭӨҰ-ның фактілі тарифтер электр энергиясын орталықтандырылған сауда-саттықтарда сату және электр энергиясын Ресей Федерациясына экспорттау себебінен бекітілген деңгейден елеулі төмен.

2018ж. «Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС-ның орташа мөлшерленген тарифі 6,85 теңге/кВтсағ құрады, ол 2017ж. деңгейден 0,46 теңге/кВтч\сағ-қа (6,39 теңге/кВтсағ) жоғары. Орташа мөлшерленген тарифтің ұлғаюы электр энергиясын орталықтандырылған сауда-саттықтарда нарықтық бағалар бойынша сату нәтижесінде болды.

2018ж. «Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ-тың орташа мөлшерленген тарифі 7,53 теңге/кВтсағ құрады, ол 2017ж. деңгейден 0,93 теңге/кВтсағ-қа (6,60 теңге/кВтсағ) жоғары. Орташа мөлшерленген тарифтің ұлғаюы электр энергиясын орталықтандырылған сауда-саттықтарда сату нәтижесінде болды.

Ауқымды инвестициялық бағдарламаларды ескере отырып, «Мойнақ СЭС» АҚ және «Шардара СЭС» АҚ үшін 9,50 теңге/кВтсағ мөлшерінде жеке және есептік тарифтер бекітілді, бұл ретте электр энергиясының бір бөлігін орталықтандырылған сауда-саттықтарға шығару есебінен «Мойнақ СЭС» АҚ-тың 2017 және 2018 жылдар аралығындағы нақты тарифтері бекітілген деңгейден төмен болды.

2014ж. қабылданған Қазақстанның 2030 жылға дейін Отын-энергетикалық кешенін (ОЭК) дамыту тұжырымдамасы негізінде 2019ж. бастап Қуат нарығы енгізілді. Қуат нарығын енгізу энергия өндіруші ұйымдар үшін тарифті құру құрылымын өзгертеді. Электр энергиясына ЭӨҰ үшін (43 топ үшін) электр энергиясына шекті тариф бекітілді, электр қуатын дайындықта ұстап тұру жөніндегі қызметке барлық ЭӨҰ үшін 590 мың теңге/МВт*ай бірыңғай шекті тариф бекітілді. Тарифтер 2019-2025жж. кезеңге бекітілді. Алайда, бекітілген тарифтер жылдар бойынша тиімділік пен индекстеуді қайта қарастырмайды. Бұл ретте, «Электр энергетикасы туралы» ҚР Заңы 12-1-бабының 2-тармағына сәйкес, қажеттілік жағдайында электр энергиясына арналған тарифтер жыл сайын түзетіледі. Электр энергиясына бекітіліген шекті тариф Компанияның шығындарын жаппайтындықтан, басшылық көрсетілген әдістемеге сәйкес 2020ж. бастап тарифті түзетуді жоспарлап отыр. 2021ж. бастап және одан кейін тарифтер тұтынушылар бағасының индексін ескере отырып болжалады. Сондай-ақ 2020ж. бастап «Мойнақ СЭС» АҚ, «Алматы электр станциялары» АҚ және «Шардара СЭС» АҚ үшін қуатқа арналған жеке тариф белгілеу қарастырылған.

Жаңартылатын энергия көздерін пайдалану жөніндегі объектілер өндіретін электр энергиясын жеткізуге арналған тарифтер бекітілген және ЖЭК технологияларына тәуелді (жел, күн және басқа энергия көздер үшін бөлек) ҚР Үкіметінің қаулысымен бекітілді және жыл сайын индекстеуге жатады.

Жылу энергиясын өндіруге арналған тариф

Атауы	Өлш.бірл.	2016ж. факт	2017ж. факт	2018ж. факт	2019ж. болжал	2020ж. болжал
«Алматы электр станиялары» АҚ	теңге/Гкал	2 872	3 363	3 917	3 871	3 869
«Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ	теңге/Гкал	683	740	816	831	849
«Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС	теңге/Гкал	-	352	446	555	555

Заңнама инвестициялық құрамдастықты қоса отырып және шығындарды жыл сайын индекстеу үшін жылу энергиясын өндіретін ұйымдар үшін тарифтердің ұзақ мерзімді (5+ жыл) шекті деңгейлерін бекітуді қарастырады. Табиғи монополиялар және бәсекелестікті қорғау комитеті шекті тарифтерді бекітеді. Алайда, тарифтерді арттыру жылына бір реттен артық жүргізілмейді және объективті себептер бойынша станциялардың шығындары ұлғайған жағдайда тарифтерді арттырусыз сақтау тәуекелдері бар.

Электр энергиясын жеткізу қызметтеріне арналған тарифтер

Атауы	Өлш.бірл.	2016ж. факт	2017ж. факт	2018ж. факт	2019ж. болжал	2020ж. болжал
«Алатау Жарық Компаниясы» АҚ	теңге/кВтсағ	5,35	5,83	5,89	5,53	5,95

Аудандық энергия жеткізетін компаниялар (АЭК) үшін 2016-2020жж. арналған инвестициялық құрамдастықты енгізе отырып, тарифтік сметалар негізінде ұзақ мерзімді шекті тарифтер бекітілді, мұны қажет болған жағдайда уәкілетті орган түзетеді. Алайда, объективті себептер бойынша АЭК шығындары өскен жағдайда (иесіз желілерді және жабдықтарды және т.б. балансқа қабылдау) тарифтерді арттыру жылына бір реттен артық жүргізілмейді. Сондай-ақ тарифтерді арттырусыз сақтау тәуекелдері бар.

ЭҚҰ электр энергиясын сатуға арналған тарифтер

Атауы	Өлш.бірл.	2016ж. факт	2017ж. факт	2018ж. факт	2019ж. болжал	2020ж. болжал
«АлматыЭнергоСбыт» ЖШС	теңге/кВтч	15,66	16,38	16,42	16,68	17,65

Энергиямен қамтамасыз ететін компаниялар монополиялық реттеуге жатады. Тарифті есептеуге операциялық, қаржылық және инвестициялық компоненттер енгізілді. Өңірлерде халықтың әлеуметтік тұрақтылығын сақтау мақсатында Реттегіштің тарифтің өсуін жасанды ұстап тұру тәуекелі бар. 2017ж. заңнамадағы өзгерістерді ескере отырып, тәулік аймақтары бойынша сараланған тарифтер жойылды. Жеке тұлғалар үшін тұтыну нормалары бойынша саралау сақталды, заңды тұлғалар үшін электр энергиясын жеткізу орташа босату тарифтері бойынша жүзеге асырылады.

Көмір өндіруге арналған тариф

Атауы	Өлш.бірл.	2016ж. факт	2017ж. факт	2018ж. факт	2019ж. болжал	2020ж. болжал
"Богатырь Комир" ЖШС	теңге/тонна	1 779	1 944	2 013	2 019	2 081

«Богатырь Көмір» ЖШС-ның көмірін өндіруге арналған тариф тұтынушылардың 3-тобы үшін ҚР тұтынушылары үшін прејскурант арқылы дербес бекітіледі (ҚТЖ-ның жанасу станциялардағы энергетика, көмір жинау станциялардағы энергетика, коммуналдық-тұрмыстық мұқтаждар). Реттелу ҰЭМ ТМРЖБҚК Кәсіпкерлік кодексі негізінде жүзеге асырылады.

11. Стратегиялық НҚК-ні орындау

№	Атауы	2016ж. факт	2017ж. факт	2018ж. факт	2019 болжал	2020 болжал
1	Экономикалық қосылған құн (EVA), млн. теңге*	(44 355)	(47 130)	(31 791)	-	-
2	Қарыз/ЕБИТДА (қатынасы)	5,41	4,64	3,18	3,82	2,56
3	Даму және дивидендтер үшін бос құралдар, млн. теңге*	24 201	36 742	57 203	-	-
4	NAV, млн. теңге	412 874	382 946	385 304	397 228	421 374
5	Трансформациялау бағдарламасын іске асыру, %	-	65	76,5		
6	Корпоративтік басқару рейтингі	-	B	BB	----	BBB
7	Қазақстан Республикасында электр энергиясы нарығының үлесі	23,9%	28,0%	29,7%	29,0%	30,0%
8	Таза табыс, млн. теңге**	17 759	(27 884)	3 241	6 779	24 147
9	ROACE**	3,87%	-1,20%	2,99%	4,02%	6,2%
10	LTIFR**	0,23	0,17	0,28	0,24	0,23

*2019ж. бастап Стратегиялық НҚК тізімінен жойылды

** 2019ж. бастап Стратегиялық НҚК тізіміне енгізілді

Жалпы алғанда Компанияның Стратегиялық көрсеткіштері 2016-2020жж. кезеңіне қарай жақсару үрдісіне ие. Өсудің негізгі факторлары ішкі нарықта электр энергиясы мен қуаттың сату көлемдерін арттыру, қуатқа жеке тарифтерді алу, технологиялық мұқтаждарға отын мен судың шекті шығындарын қысқарту, ОЭР-энергияны үнемдеуге шығындарды оңтайландыру, сондай-ақ қарыз жүктемесін төмендету.

Бұдан бөлек, стратегиялық көрсеткіштерге әсер ететін жағымсыз факторлар теріс баға айырмашылығы, өндірістік сипаттағы жұмыстар мен қызметтерге бағалардың қымбаттауы, сондай-ақ 2019 жылдан бастап электр энергиясына орташа салмақтанған тарифтің азаюы болып табылады.

12. Күрделі шығындарға жасалған талдау

№	ЕТҰ	2017	2018	2019	2020	2021
		факт	факт	факт	болжал	болжал
	Барлығы	72 418	41 689	50 364	119 405	94 121
1	Инвестициялық жобалар, о.і.	25 177	8 075	14 985	69 691	52 960
1.1	Жаңа электр сүзгілерді орната отырып, 1-блогын қалпына келтіру	3 962	2 156	4 953	6 000	19 440
1.2	№3 энергия блогын орната отырып, Екібастұз ГРЭС-2 кеңейту және қайта құру (50%)	- 36	-	-	14 156	8 573
1.3	«Богатырь» кесігінде көмірді өндірудің, тасымалдаудың, орташалаудың және жүктеудің циклдық-ағындық технологиясына ауысу (50%)	30	113	553	22 904	7 942
1.4	220 кВ Горный Гигант ҚС-ның жүктемесін кейіннен Горный Гигант ҚС-ны бөлшектеу арқылы 110 кВ желілері бойынша 220 кВ Ерменсай ҚС-ға ауыстыру	5 079	137	-	-	-
1.5	Шардара СЭС-ін жаңғырту	11 263	4 482	5 059	2 682	-
1.6	Қапшағайдағы 416 кВ күн электр станциясының құрылысы	7	6	160	-	-
1.7	Шелек дәлізінде қуаттылығы 60 МВт жел электр станциясының құрылысы 300 МВт-қа дейін.	-	-	3 917	5 814	-
1.8	Мойнақ СЭС-ін салу	100	21	200	12 758	12 054
1.9	Қуаты 50МВт Ерейментау ЖЭС-ін салу (II кезек)	140	758	91	1 165	197
1.10	Өзге жобалар	4 632	402	51	4 213	4 755
2	Өндірістік активтерді жұмыс қалпында ұстап тұру	46 042	31 534	34 596	44 210	40 096
2.1	«Богатырь Көмир» ЖШС (50%)	3 508	4 242	7 658	8 323	12 404
2.2	«Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ (50%)	224	439	798	1 218	1 418
2.3	«Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС	17 919	10 238	7 711	14 179	9 374
2.4	«Алатау Жарық Компаниясы» АҚ	13 580	11 501	11 124	10 743	9 794
2.5	«Алматы Электр Станциялары» АҚ	4 848	4 411	6 991	7 695	6 343
2.6	«Ақтөбе ЖЭО» АҚ	374	-	-	-	-
2.7	«Мойнақ СЭС» АҚ	304	369	168	1 459	650
2.8	«Шардара СЭС» АҚ	120	251	38	25	10
2.9	«Манғыстау АЭК» АҚ	2 251	-	-	-	-
2.10	«АлматыЭнергоСбыт» ЖШС	35	75	75	96	82
2.11	«Samruk-Green Energy» ЖШС	0,3	1	0,5	15	7
2.12	«Бірінші жел электр станциясы» ЖШС	3	8	33	457	15
2.13	«ШҚ АЭК» АҚ	2 861	-	-	-	-
2.14	«Шығысэнерготрейд» ЖШС	16	-	-	-	-
3	Әкімшілік активтерді жұмыс қалпында ұстап тұру	1 145	1 307	592	1 207	455

№	ЕТҰ	2017	2018	2019	2020	2021
		факт	факт	факт	болжал	болжал
4	Өзгелер	54	773	191	4 296	610

2017 жылы іске асырылған жобалар

2017 жылы желтоқсанда трансформаторлық қуаты 80 МВА Алматы қаласының солтүстік бөлігінің өсетін жүктемелерінің сенімді және үздіксіз электрмен қамтамасыз ету мақсатында «Түрксіб» 110/10 кВ ҚС-ны салу жобасын іске асыру ақталды.

2018 жылы іске асырылған жобалар

2018 жылғы 22 желтоқсанда Горный Гигант ҚС-нан Ермансай ҚС-на 110 кВ желілер арқылы Горный Гигант ҚС-нан Ермансай ҚС-на жүктемені тасымалдауы аяқталды. Жобаның мақсаттарына қол жеткізілді. Горный Гигант ҚС –ның бөлшектеуі 2019 жылы күз бен қыс аяқталғаннан кейін жүзеге асырылады.

2018 жылы 30 қарашада Алматы қаласында «Алатау» АЭА аумағында 1 МВт-ты күн электр станциясының және Алматы облысы, Нұрлы ауданы бойынша 5 МВт жел электр станциясы салтанатты ашылу рәсімі орын алды. Бұл станциялар Қазақстан Республикасының Үкіметі және Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы келісімі бойынша Қытай Халық Республикасының Үкіметі тарапынан Қазақстан Республикасының Үкіметіне өтеусіз көмек ретінде техникалық көмек көрсету ретінде салынған.

2019 жылы іске асырылған жобалар

2019 жылы Қапшағай қаласында 416 кВттық күн электр станциясының құрылыс-монтаждау жұмыстары аяқталуы және іске қосуы жоспарланады. Қазіргі уақытта жоба мердігерін анықтау үшін конкурстық рәсімдер жүргізілуде.

2020 жылы іске асырылған жобалар

2020 жылдың бірінші тоқсанында «Шардара су электр станциясын жаңғырту» жобасы бойынша жұмыстар аяқталуы жоспарланады. Жоба 100 МВт-тан 126 МВт-қа дейін станцияның белгіленген қуатын арттырады.

Сондай-ақ, «Шелек дәлізінде қуаты 60 МВт, 300 МВт дейін кеңейту мүмкіндігі бар жел паркінің құрылысы» жобасын аяқталуы жоспарланып отыр.

13. Өтімділік пен қаржылық тұрақтылық көрсеткіштері

Сыртқы кредиторлардан ковенантты орындау:

Ковенант	Норматив	2018ж. факт	Ауытқу Факт 2018/ Норматив	Ескертпе
Қарыз/ЕБИТДА (ЕҚҚДБ, ҚХБ)	4,5-тен аспайды	3,18	-1,32	Сақталады

ЕБИТДА/Пайыздар (ЕҚҚДБ)	Кемінде 3	2,95	-0,05	Сақталады * Кредитордың есептеу әдістемесі бойынша ковенант мәні – 3,77 құрайды. (Бұған қосымша Қоғам ЕБИТДА/пайыздар ковенантына ЕҚҚДБ-ның 25.10.2018ж. келісу хаты (вейвер) алынды)
Қарыз/Меншікті капитал (ЕАДБ және ҚДБ)	2-ден аспайды	0,65	-1,35	Сақталады

Атауы	2016 Факт	2017 Факт	2018 Факт	2019 (болжал)	2020 (болжал)
Қарыз/ЕБИТДА	5,41	4,64	3,18	3,82	2,56
Қарыз/Меншікті капитал	0,75	0,75	0,65	0,65	0,53
Ағымдағы өтімділік	0,66	1,36	1,04	1,21	0,90

2018 жылы Компанияның қаржылық тұрақтылығы өндіріс көлемінің ұлғаюы мен тарифтердің өсуі, сондай-ақ қарыз жүктемесінің азаюы мен активтерді сату нәтижесінде жақсарды. 2018ж. қорытындысы бойынша Компанияның шоғырландырылған қарызы 2017 жылмен салыстырғанда 53 млрд. теңгеге төмендеп, 383 млрд. теңгені құрады.

Қаржылық тұрақтылықты жақсарту үшін «Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобы қабылдаған шаралар

31.12.2018 жылғы жағдай бойынша 48,7 млрд. теңге сомасындағы қарыздың мерзімінен бұрын өтелуі қамтамасыз етілді, оның ішінде:

- ЕҚҚДБ 4,4 млрд. теңге сомасында;
- «Халық банк» АҚ 38,5 млрд. теңге сомасында;
- «Сбербанк» АҚ ЕБ 5,75 млрд. теңге сомасында өтелді.

Қаржылық шығындарды оңтайландыру бойынша жүргізілген жұмыстар аясында «Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобының ағымдағы қарыздары бойынша сыйақы мөлшерлемесі 1-1,5% азайтылды.

2018 ж. қорытындысы бойынша пайыздық мөлшерлемені төмендету және қарыздарды мерзімінен бұрын өтеу нәтижесінде сыйақылар бойынша шығыстан үнемделген қаражат 3 млрд. теңгені құрады.

Қосымша, «Самұрық-Қазына» АҚ-ның Қарыз бен қаржылық тұрақтылықты басқару саясатының талаптарына сәйкес, Қоғам Қоғамды жасыл тәуекел аймағына енгізу жөніндегі іс-шаралар жоспарын (бұдан әрі – Іс-шаралар жоспары) әзірледі. Аталған Іс-шаралар жоспары ЕБИТДА көрсеткішін жақсартуға, шығындарды оңтайландыруға және қарыз жүктемесін азайтуға бағытталған 2017-2022жж. аралығында нақты шараларды іске асыруды көздейді.

14. Шартты және шарттық міндеттемелер мен операциялық тәуекелдер

ҚР саяси және экономикалық жағдайы

Жалпы, Қазақстан Республикасының экономикасы дамушы нарықтарға тән кейбір сипаттық ерекшеліктерді көрсетеді. Бұл әсіресе ел экспортының негізгі бөлігін құрайтын мұнай мен газдың және басқа минералды шикізат бағасының ауытқуларына ерекше сезімтал. Бұл ерекшеліктер елдің шегінен тыс бос айырбастауға болмайтын ұлттық валютаның болуын және бағалы қағаздар нарығының төмен өтімділік деңгейін қосады, бірақ олармен шектелмейді. Аймақтағы саяси шиеленісушілік, айырбас бағамының құбылмалылығы, халықаралық қаржыландыруды тартуда қиыншылықтар, өтімділіктің төмендеуін қоса алғанда Қазақстан Республикасының экономикасына жағымсыз ықпалын жалғастыруда.

2015 жылдың 20 тамызында ҚР Ұлттық банкі мен Үкіметі теңгенің айырбастау курсына қолдау көрсетуді тоқтату және еркін айырбастау бағамына ауысу және валюта коридорынан бас тарту, инфляциялық таргеттеу режиміне негізделген жаңа ақша-несие саясатын іске асыру туралы шешім қабылдады. Бұл жағдайда айырбас бағамына қатысты Ұлттық банк саясаты бойынша қаржылық тұрақтылықты қамтамасыз ету үшін теңгенің айырбас бағамының күрт төмендеуін боодырмас үшін интервенциялар жасауда.

Осы есеп күніндегі жағдай бойынша Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің ресми айырбастау курсы 1 АҚШ доллары үшін 377.19 теңгені құрады, салыстырмалы түрде 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 1 АҚШ доллары үшін 381,18 теңге болған (31 желтоқсан 2018: 1 АҚШ доллары үшін 384,20 теңге). Осылайша, теңгенің айырбастау курсы мен Ұлттық банк пен Үкіметтің болашақ әрекеттеріне, сондай-ақ аталған факторлардың ҚР экономикасы ықпалына қатысты тұрақсыздық бар.

2018 жылдың қыркүйегінде Standard & Poor халықаралық рейтинг агенттігі шетелдік және ұлттық валютадағы міндеттемелер бойынша Қазақстанның ұзақ мерзімді кредиттік рейтингін «BBB-» деңгейінде, ал шетелдік және ұлттық валютадағы міндеттемелер бойынша Қазақстанның қысқа мерзімді кредиттік рейтингін «A-3», ал ұлттық шкала бойынша рейтингін «kzAAA+» деңгейінде растады. Ұзақ мерзімді рейтингтер бойынша болжам – «тұрақты». Тұрақты болжам Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің қосымша түсімдері есебінен қалыптасқан оң теңгерімдік көрсеткіштермен расталады, сондай-ақ мемлекеттік қарыздың төменгі деңгейі, екі жыл ішіндегі мемлекеттің өтімді активтерінің болуы да ықпал етеді .

Мұнай өндіру көлемінің өсуі және мұнай бағасының тұрақтылуы, жұмыссыздық деңгейінің азаюы мен жалақы мөлшерінің өсуі 2019 жылы экономиканың бірашам өсуіне ықпал етті. Мұндай экономикалық орта Топтың қызметі мен қаржылық жағдайына едәуір ықпал етеді. Басшылық Топтың тұрақты қызметін қамтамасыз ету үшін қажетті шараларды қабылдауда. Соған қарамастан, ағымдағы экономикалық жағдайдың болашақ салдарын болжау қиынға соғады және Басшылықтың ағымдағы күтетін нәтижелері мен

бағалаулары нақты нәтижелерден ерекшеленуі мүмкін.

Сонымен бірге, Қазақстан Республикасындағы энергетикалық сектор Қазақстан Республикасында саяси, заңнамалық, салықтық және реттегіштік өзгерістерге іліккіш болып қала береді. Қазақстан Республикасының экономикалық тұрақтылығының перспективалары белгілі бір деңгейде Үкімет қабылдайтын экономикалық шаралардың тиімділігіне, сондай-ақ құқықтық, бақылаушы және саяси жүйелердің дамуына, яғни Топтың бақылау саласынан тыс жағдайларға байланысты. Басшылық ағымдағы экономикалық жағдайлар мен оның перспективаларын ескере отырып, ұзақ мерзімді активтердің құнсыздану ықтималдығын бағалады. Болашақтағы экономикалық жағдай мен нормативтік-құқықтық орта басшылықтың қазіргі болжамдарынан өзгеше болуы мүмкін.

Басшылық қазақстандық экономикасындағы өзгерістердің деңгейіне де, ұзақтығына қатысты нақты пікір айта алмайды, немесе олардың Компанияның болашақтағы қаржылық жағдайына тигізуі мүмкін әсерін де бағалай алмайды. Басшылық осындай ағымдағы жағдайда Компания қызметінің тұрақтылығын сақтауға және одан әрі дамытуға қажетті барлық шараларды қолданатынына сенімді.

Топ Қазақстан Республикасы үшін стратегиялық маңызы бар нысан, себебі топ тұрғындар мен өнеркәсіп орындарын электр қуатымен жабдықтайтын электр энергетикалық кәсіпорындар кешенін қамтиды. Қазақстан Республикасының Үкіметі жаңа электр станцияларының құрылысы мен қолданыстағы станциялардың реконструкциялануын көздейтін, экономиканың энергетика секторының ұзақ мерзімді даму бағдарламасын қабылдады. Басшылық осы Топтың ел экономикасының стратегиялық маңызы зор бөлігі ретінде Қазақстан Республикасы Үкіметі тарапынан қолдауға ие болады деген болжам жасайды.

Компанияның болашақ кредиттік шығындарын бағалау үшін Компания макроэкономикалық көрсеткіштер болжамын қамтитын болжамдық ақпаратты пайдаланады. Дегенмен, кез келген өзге де экономикалық болжамдар секілді олардың орындалу ықтималдылығы жоғары деңгейдегі белгісіздікке келіп тіреледі, сондықтан да нақты нәтижелер болжамдық нәтижелерден едәуір өзгешеленуі мүмкін. 32-ескертпеде Компанияның болжамдық ақпаратты күтілетін кредиттік шығындар моделі қатарында қарайтыны туралы қосымша ақпарат кеттірілген.

Салық заңнамасы

Қазақстан заңнамалары мен салық салу тәжірибесі үздіксіз даму үстінде, сондықтан оны әр түрлі түсіндіруге болады және кері күші болуы мүмкін жекелеген өзгерістерге ұшырайды. Кейбір жағдайларда, салық салынатын базаны анықтау мақсатында салық заңнамасы ҚХЕС ережелеріне сүйенеді, мұнда Қазақстанның салық органдарының ҚХЕС-тің тиісті ережелерін түсіндіруі басшылықтың осы қаржылық есептілікті дайындаған кезде қолданған есепке алу саясатынан, пайымдаулары мен бағаларынан

ерекшеленуі мүмкін. Ол Топтың қосымша салық міндеттемелерінің туындауына алып келуі мүмкін. Салық органдары салық жылы аяқталғаннан кейін бес жыл ішінде ретроспективті тексеру жүргізе алады.

Топ басшылығы тиісті заңнамалардың түсіндіру қолайлы және Топтың салықтық ұстанымы негізді деп санайды. Басшылықтың пікірінше, Топ осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте қалыптастырылған резервтен асатын ағымдағы және әлеуетті салықтық тәуекелдер бойынша маңызды шиян шекпейді.

Сот талқылаулары

ЕГРЭС-1-дің «Майкөбе-Вест Холдинг» АҚ-мен сот талқылауы

2016 жылдан бастап Компания «Майкөбе-Вест Холдинг» АҚ-мен («Майкөбе-Вест» ЖШС қатысушысы) сот талқылауына тартылған. Компания Павлодар облысының мамандандырылған ауданаралық экономикалық сотына (МАЭС) «Майкөбе-Вест» ЖШС-дан 333 миллион теңге мөлшеріндегі берешегін өндіріп беру, сондай-ақ 10 миллион теңге сомасында мемлекеттік баж салығы туралы талап-өтініш берді. Павлодар облысы МАЭС-інің 2016 жылғы 10 маусымдағы шешімі бойынша талап-өтінім толық қанағаттандырылды. «Майкөбе-Вест» ЖШС-дан 28 миллион теңге мөлшерінде берешектің бір бөлігі өндіріліп алынды. «Майкөбе-Вест» ЖШС берешегінің 315 миллион теңге мөлшеріндегі қалған бөлігіне қатысты мынадай шаралар қолданылды: «Майкөбе-Вест» ЖШС-ның ақшалай қаражаты мен мүлкіне тыйым салынды, Павлодар облысы МАЭС-іне «Майкөбе-Вест» ЖШС-ге берілген лицензия мен рұқсаттардың күшін тоқтата тұру туралы ұсыныс жіберілді.

2019 жылдың 15 шілдесінен 2020 жылдың 22 ақпанына дейінгі кезеңде, «Майкөбе-Вест» ЖШС-ның сотқа оңалту шараларын қолдану бойынша талап – қуыным беруіне байланысты атқарушылық өндіріс тоқтатылды.

2019 жылы Компания Павлодар облысы МАЭС-іне «Майкөбе-Вест» ЖШС-дан 1,324,023 мың теңге болатын негізгі берешекті қоса алғанда, 1,632,148 миллион теңге сомадағы берешекті өндіріп алу туралы талап-өтінім берді, алынбай қалған пайда - 161,286 мың теңге, тұрақсыздық төлемі (айыппұл) 99,302 мың теңге және мемлекеттік баж салығы - 47,538 мың теңге. 2019 жылы 11 маусымда Павлодар облысының МАЭС-і Компанияның талап-өтінімін толық көлемде қанағаттандыру туралы шешім шығарды. 2019ж. 3 желтоқсанда «Майкөбе-Вест» ЖШС-дан 1,6 миллиард теңге мөлшерінде берешекті өндіріп алу бойынша атқару өндірісі қозғалды.

Тараптар арасында созылып келе жатқан сот талқылауларына байланысты «Майкөбе-Вест» ЖШС-ның дебиторлық берешегі 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша толығымен құнсызданды (2018 ж. 31 желтоқсан: толығымен құнсызданды).

Прокуратураның «АЛЭС» Ақ-тағы тексерісі

2018 жылғы шілдеде Алматы қаласының Прокуратурасы «АлЭС» АҚ компаниясының қызметінде табиғи монополиялар туралы, бәсекелестікті

қорғау, электр энергетикасы туралы, 2015-2017 жылдары және 2018 жылдың 6 айында Тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді сатып алу ережесінің қағидаларын қолданылуына қатысты тексерісті бастады. 2018 жылдың 24 қыркүйегінде Алматы қаласының Прокуроры Бостандық аудандық сотына мына құжаттарды жарамсыз деп тану туралы, сондай-ақ осы шарттарды мемлекеттік тіркеу туралы құжатты жою туралы талап-арыз берді: Корпоративтік оқу орталығы мен «Superior KZ» ЖШС арасында 2017 жылдың 9 қаңтарында 230,000 мың теңге сомасына жасалған сатып алу-сату шарты, «Superior KZ» ЖШС мен азаматша Г.Ш.Байгазина арасындағы сатып алу-сату шарты, «АлЭС» АҚ Тендерлік комиссиясының шешімі. 2019 жылдың 1 ақпанында Алматы қаласы Бостандық аудандық соты мынандай оқиғаларды жарамсыз тану деп шешім қабылдады: Тендерлік комиссиясының шешімін, Компания мен «Superior KZ» ЖШС арасында сатып алу-сату келісім шартты, «Superior KZ» ЖШС мен азаматша Г.Ш.Байгазина арасындағы кейінгі сатып алу-сату шарты.

Кейіннен Компания сот шешімін орындау бойынша жұмыстарды бастады. «Азаматтарға арналған үкімет» Мемлекеттік корпорациясы филиалының ережесіне сәйкес, Алматы қаласы әкімдігінің 2018 жылдың 11 маусымындағы жер телімілерінің нысаналы мақсатын «оқу орталығын орналастырудан» «санаторийге, демалыс орталықтарына, қонақ үйлерге» өзгерту туралы қаулысының күші жойылуына байланысты «Алматы қаласында сот шешімін орындау мүмкін емес. 2019 жылдың 5 желтоқсанында Компания Бостандық аудандық сотына Алматы қаласының әкімдігіне, «Алматы қаласының жер қатынастары басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесіне және Байгазинова Г.-ға қарсы талап арыз берді. Алматы қаласы әкімдігінің 2018 жылғы 11 маусымдағы қаулыларының күші жойылды деп тану туралы. Осы қаржылық есептілікті мақұлдау күніне сот талқылауы күтілуде.

Сақтандыру

ҚР сақтандыру нарығы енді ғана дамуда және басқа елдерде кең тараған көптеген сақтандыру түрлері Қазақстанда жоқ. Топ өзінің өндірістік ғимараттары, үшінші тұлғалар алдында қызметтің немесе міндеттемелердің тоқтауынан шығындарға батуы, Топ апаттар немесе операциялар салдарынан жылжымайтын мүлік немесе қоршаған ортаға келетін зардаптан толық сақтандырылмаған. Топтың толық сақтандыруы жоқ, тек жеке активтердің жоғалуы немесе бүлінуі Топ қызметі мен қаржылық жағдайына біршама кері әсерін тигізеді деген қауіп бар.

Қоршаған ортаны қорғау мәселелері

ҚР қоршаған ортаны қорғау мәселелері мұнда және басқа елдерде кең тараған көптеген сақтандыру түрлері Қазақстанда жоқ. Топ өзінің өндірістік ғимараттары, үшінші тұлғалар алдында қызметтің немесе міндеттемелердің етумен байланысты өз міндеттемелерін кейде бағалап отырады. Міндеттеме анықталған кезде бірден есепте көрсетіледі. Қолданыстағы нормативтік актілерде азаматтық талап арыз немесе заңнама аясындағы нәтиже бойынша өзгерістер енгізу арқылы пайда болуы мүмкін әлеуетті міндеттемелер бағаланбайды және маңызды болуы мүмкін. Дегенмен, басшылық қолданыстағы заңнаманы ағымдағы түсіндіру жұмыстарына сәйкес Топ аталмыш шоғырландырылған қаржылық есептілікке аударылған және көрсетілген сомаларға қосымша ретінде, Топтың операциялық қызметінің нәтижесіне немесе қаржылық ережесіне елеулі теріс әсерін тигізуі мүмкін ешқандай маңызды міндеттемелер жоқ деген пікірде.

Күл үйінділерін қалпына келтіру резерві

Топ табиғатты қорғау заңнамасына сәйкес, Топтың операциялық қызметінің қалдықтарын орналастыру полигондарын білдіретін күл жинақтауыш учаскелерін қалпына келтіру бойынша заңдық міндеттеме бар. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, күл жинақтауыштарды қалпына келтіру резервінің теңгерімдік бағасы 2,331,591 мың теңгені (31 желтоқсан 2018 ж.: 2,891,877 мың теңге) құрады. Күл жинақтауыштарды қалпына келтіру резервінің бағалауы Топтың ҚР қолданыстағы табиғатты қорғау заңнамасын түсіндіруіне негізделген. Және ол рекультивация бойынша жұмыстарды қалпына келтіру және өткізудің ағымдағы нормалары мен қалпына келтіру әдістеріне сәйкес, техникалық-экономикалық негіздемемен және инженерлік зерттеулермен қамтылған. Аталмыш бағалау келесі табиғатты қорғау саласын зерттеу жұмыстарын аяқтау және рекультивация мен қалпына келтіру бойынша бағдарламаларды қайта қарастыру кезінде өзгеруі мүмкін.

Капиталды сипаттағы міндеттемелер

Топ өзінің маусымдық және басқа да туындайтын бизнес-тәуекелдерге ұшырауына талдау жасады, бірақ 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың қаржылық нәтижелеріне немесе жағдайына әсер етуі мүмкін тәуекелдерді анықтаған жоқ.

Топ міндеттемелерді орындау және айналым қаражаттарымен қамтамасыз ету үшін қажетті қаражат пен қаржыландыру көздері бар. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, Топтың 160,605,255 мың теңге (31 желтоқсан 2018 ж.: 163,374,052 мың теңге) жалпы сомасындағы негізгі құралдарды сатып алу бойынша ұзақ мерзімді шартты міндеттемелері болды.

Қарыздар бойынша ковенанттар

Топтың несиелер мен облигациялар бойынша белгілі бір ковенанттары бар. Аталған ковенанттарды сақтамау Топ үшін несиелер бойынша шығындардың өсуі мен дефолт жариялауды қоса алғанда жағымсыз салдарларға алып келуі мүмкін. 2019 жылдың соңында Топ заемдар бойынша шарттардың нормативтік мәндерін сақтады, сондай-ақ бұзушылық оқиғасының орны болжанған жағдайда шекті төмендетуден бас тартты.

15. Салыстырмалы талдау (бенчмаркинг)

Бенчмаркинг – «Самұрық-Энерго» АҚ-ны басқарудың маңызды элементтерінің бірі. Бенчмаркингті жүргізу мақсаты «Самұрық-Энерго» АҚ-ның әлсіз және күшті жақтарын анықтау үшін шетелдердің ұқсас компанияларымен операциялық және қаржылық көрсеткіштерді сәйкестендіру болып табылады. Бенчмаркинг үшін мына көрсеткіштер қолданылды:

- EBITDA margin (EBITDA маржасы);
- Қарыз/EBITDA
- Инвестицияланған капиталдың тиімділігі (ROIC);

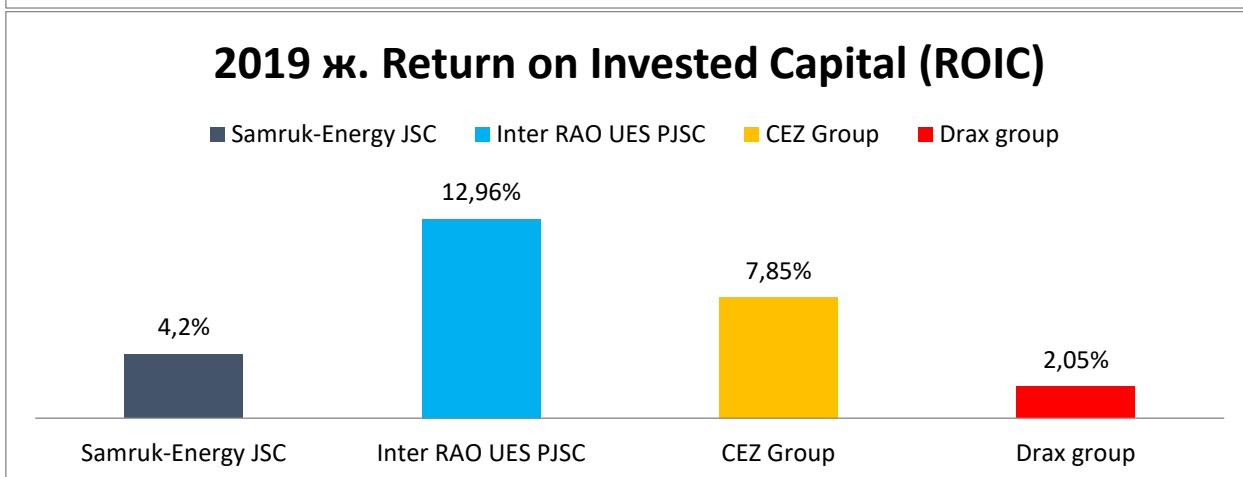
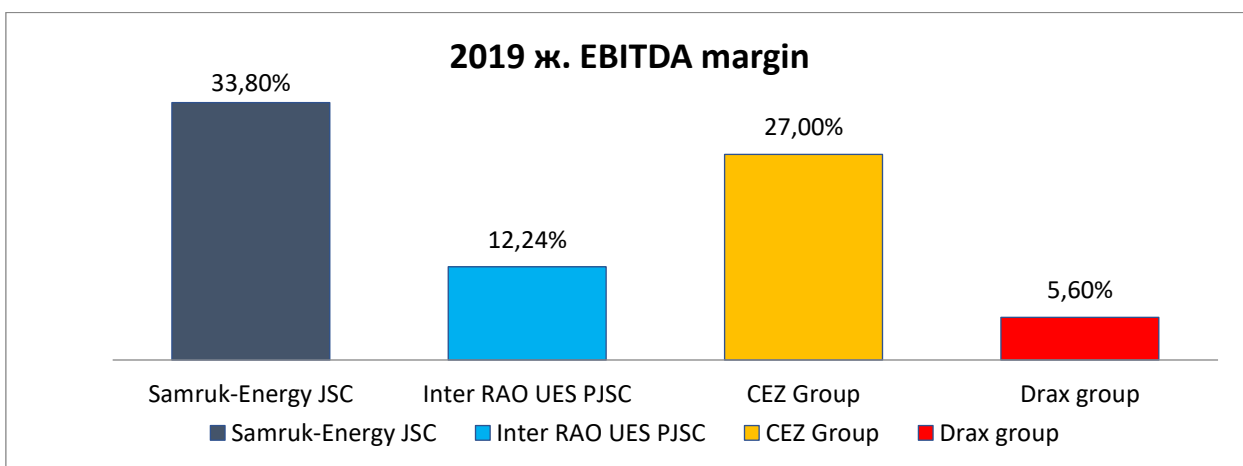
Бенчмаркинг үшін төмендегідей ұқсас компаниялардың деректері пайдаланылды:

- Inter RAO UES PJSC (Ресей);
- CEZ Group (Чех Республикасы);
- Drax Group (Ұлыбритания).

Бенчмаркинг нәтижелері:

Критерий	Мера	Статус	Min ----- Бенчмаркинг ----- Max
EBITDA margin	%	●	Drax Group (5.6%) Inter RAO (12.2%) CEZ Group (27.0%) CS (33.8%)
Долг/EBITDA	коэффициент	●	Inter RAO (0.47) CEZ Group (3.08) CS (3.83) Drax Group (4.83)
Долг/СК	коэффициент	●	Inter RAO (0.11) CS (0.65) CEZ Group (0.67) Drax Group (0.74)
ROIC	%	●	Drax Group (2.05%) CS (4.15%) CEZ Group (7.85%) Inter RAO (12.96%)

● Лучшее среднего показателя по аналогам
● Соответствует среднему показателю по аналогам
● Хуже среднего показателя по аналогам

Дереккөз: Bloomberg

Қазіргі кезде шетелдік ұқсас компаниялармен салыстырғанда, Самұрық-Энергоның кейбір көрсеткіштері бойынша нәтижелері төмен.

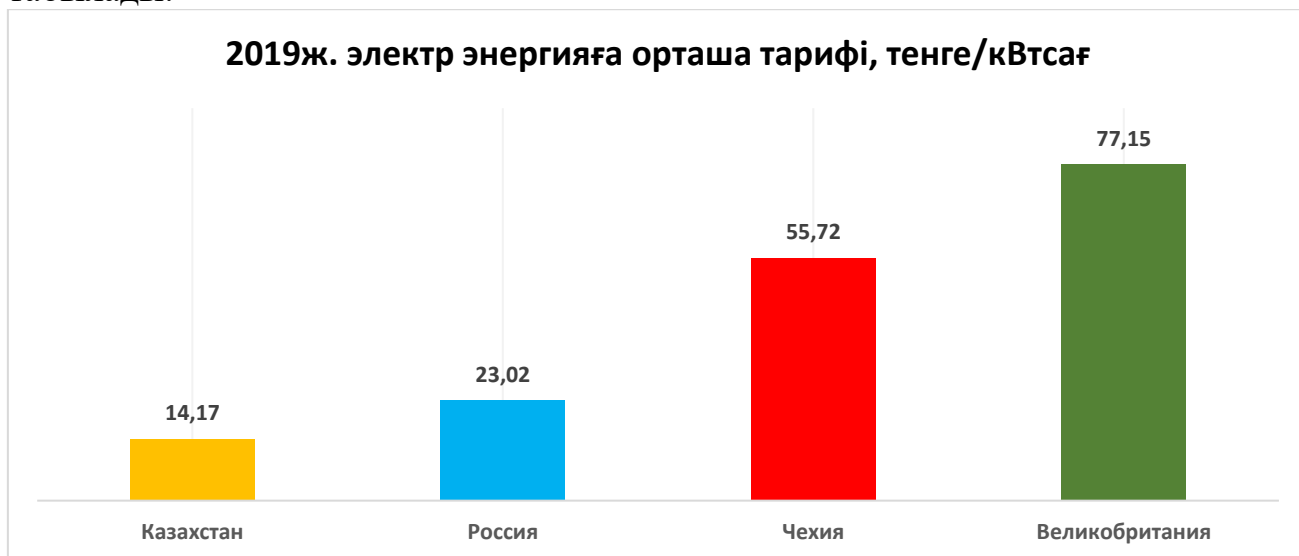
Қаржылық тұрақтылық көрсеткіштері Самұрық-Энерго қолжетімді қаржылық левереджді толықтай пайдаланатынын көрсетеді.

Сонымен қатар, **EBITDA margin** көрсеткіші бойынша, Самұрық-Энерго өзінің ұқсас компанияларынан басым түседі. Бұл көрсеткіш сатудан түсетін кірістің жоғары екенін білдіреді.

ROIC (салынған ұзақ мерзімді капиталдың рентабельділігі) көрсеткіші бойынша «Самұрық-Энерго» АҚ өзге европалық ұқсас компаниялармен бір деңгейде тұр. Десек те, осы көрсеткіш бойынша «Самұрық-Энерго» АҚ қызметінің экономикалық шарттары тұрғысынан ұқсас келетін ресейлік холдингтен едәуір төменгі деңгейде, бұл инвестициялар тиімділігін арттыру қажеттілігін (рентабелділік, қайтарымдылық) көрсетеді.

Соған қоса, көпшілік ұқсас компанияларға қарағанда «Самұрық-Энерго» АҚ ҚР Үкіметіне тиесілі екенін, осыған орай, Қоғам электр энергетикасы саласында мемлекеттік саясаттың жетекшісі болып табылатынын атап кету қажет. Осыған байланысты, сондай-ақ энергетикалық сектордың мейлінше тозуына байланысты 2009 жылдан бастап әлеуметтік маңызды инвестициялық жобалар іске асырылды (ҚР Энергия жүйесінің сенімділігі мен жұмысының үздіксіздігіне бағытталған), бұл компанияның табыстылық деңгейін сақтаған кезде инвестицияланған капиталдың елеулі өсуіне әкеп соқты.

Инвестициялардың рентабелділік көрсеткіштеріне ықпал ететін қосымша фактор ұқсас компаниялардың мемлекеттерімен салыстырғанда Қазақстан Республикасындағы электр энергиясына тариф деңгейінің төмен болуы болып табылады.

Мемлекет	1 квт/сағ-қа Орташа тариф	тенге/кВтч	2019ж. орташа курс
Қазақстан	16,25 теңге	14,17 теңге/кВтсағ	
Ресей	3,9 рубль	23,02 теңге/кВтсағ	5,92 теңге/рубль
Чехия	0,16 еуро	55,72 теңге/кВтсағ	428,63 теңге/евро
Ұлыбритания	0,14 фунт	77,15 теңге/кВтсағ	